

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні

Частина III

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

www.lex-line.com.ua

25 лютого 2007 р.

**УКРАЇНА
Тернопіль
2007**

Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні:
матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.-
Тернопіль, 2007.

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюдненні на
інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 80979074970
E-mail: confer@ua.fm

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не
завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно
збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками.
Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові
керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів
конференції посилання на джерело є обов'язкове.

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА НИВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

В 1993 році в інституті економіки, управління і права тодішньої Тернопільської академії народного господарства було впроваджено спеціалізацію "Правове регулювання економіки" в межах спеціальності "економіка підприємств". Основна мета введення цієї спеціалізації була спрямована на підготовку юристів для промислових і приватних підприємств. Експеримент виявився вдалим і вже у 1997 році відбувся перший набір студентів на юридичний факультет ТАНГУ для підготовки молодших спеціалістів-юристів. Факультет розпочав свою роботу з двох кафедр.

25 лютого 1998 року вчена рада академії народного господарства ухвалила рішення про утворення на базі факультету – юридичного інституту. Впродовж кількох років за активного сприяння керівництва академії було чимало зроблено для створення належної матеріально-технічної та наукової бази інституту, яка б відповідає всім вимогам законодавства щодо вищих навчальних закладів освіти. Спільна праця керівництва, викладачів, студентів дала відповідний результат – акредитацію III рівня та сертифікат на право підготовки студентів за спеціальністю "Правознавство", з освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр"- "спеціаліст".

Нині на юридичному факультеті працює 6 кафедр. Новими методами навчання та контролю знань студентів, які використовують викладачі кафедр, є проведення колоквиумів, підсумкове опитування студентів у формі комп'ютерного тестування, проведення семінарських занять у формі рольових ігор і розв'язання ситуаційних задач. На факультеті видається науковий збірник "Актуальні проблеми правознавства", де викладачі і студенти можуть опублікувати свої наукові досягнення.

Викладачі кафедр постійно вдосконалюють наявне навчально-методичне забезпечення з усіх дисциплін, які викладаються на кафедрах.

Активно працюють студентські наукові гуртки, члени яких досліджують проблематику, пов'язану з науковими напрямками тієї чи іншої кафедри. Практикується проведення кафедральних конференцій. Гуртківці беруть участь в університетських конференціях, публікують свої роботи у наукових збірниках.

Попри те, що юридичний факультет – один з наймолодших у ТНЕУ, разом з тим можна з упевненістю говорити, що він займає гідне місце серед інших навчальних підрозділів навчального закладу.

Декан юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету,
доцент, к. ю.н.

Ярослав Пігач

ПРАВОЗАХИСНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “АКВІТАС” У ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ

У сучасній правовій освіті України в ході здобуття юридичної професії існує проблема покращання ефективності практичної підготовки студентів.

Для вирішення цієї проблеми, підвищення кваліфікації викладачів та реалізації своїх професійних інтересів за ініціативою колективу кафедри теорії держави і права юридичного інституту ТАНГ (сьогодні Тернопільського національного економічного університету), на базі даної кафедри при сприянні і підтримці ректора С. І. Юрія 26 лютого 2003 року була організована Тернопільська міська правозахисна громадська організація “Правозахисна організацію “Аквітас” (далі ГО ПО “Аквітас”).

Основною метою її створення була реалізація професійних інтересів юристів – членів Організації шляхом підтримки та захисту конституційних гарантій прав та свобод; пропагування та сприяння здійсненню в Україні правової реформи, побудові демократичної, правової держави; об'єднання зусиль активістів правозахисного руху для організації роботи, спрямованої на оборону законних прав та інтересів людей, особливо серед малозабезпечених та соціально незахищених верств населення; діяльність у сфері навчання та освіти з прав людини шляхом проведення семінарів, круглих столів, диспутів, конференцій, лекцій, бесід та інших форм підготовки, а також допомога в організації вивчення основ прав людини в закладах освіти; сприяння розвитку і підвищенню правової культури населення та суттєве покращення практичної підготовки студентів-юристів ТНЕУ.

Вся вищевказана різнопланова діяльність ГО “Аквітас” була організована засновниками та правлінням у складі: Г.М. Грабовської (секретар), М.В. Кравчука (президент), В.М. Михайлюка, Т.О. Подковенко в приміщенні юридичного інституту ТНЕУ.

Правозахисна організація найбільш ефективно свою роботу розгорнула у 2005-2006 році. Силами Ганни Грабовської, Віктора Михайлюка, Тетяни Подковенко й інших викладачів кафедри теорії держави і права та студентів третього і четвертого курсів юридичного факультету, за домовленістю правозахисної організації з керівництвом Тернопільської міської організації Конгресу Українських Націоналістів на їхній базі (розташованій в центрі міста) був створений консультативний пункт з надання безкоштовних юридичних консультацій у складі 4 груп з 5–6 чоловік у кожній. Протягом першого року активної діяльності правозахисної організації цими групами при безпосередній участі вищевказаних викладачів кафедри теорії держави і права, керівників-консультантів жителям регіону студентами-юристами надано більше ста правових порад. Крім того, вищевказані групи прийняли активну участь у правовому забезпеченні

виборів депутатів до Верховної та місцевих Рад, шляхом роз'яснення населенню виборчого законодавства, вирішення правових виборчих колізій, безпосередній участі членів “Аквітас” у роботі виборчих комісій.

В наслідок такої активної роботи студентів і викладачів членів правозахисної організації значно підвищилась практична правова підготовка студентів юридичного факультету. Після проходження практики організованої ГО ПО “Аквітас” ряд студентів розпочали свою професійну діяльність на посадах помічників адвокатів, юристів підприємств, де успішно реалізувалися як професіонали. Найбільш активними юристами-консультантами були студенти А. Бортей, С. Салань, Л. Стахира, І. Михайльська, Ю. Ковалишин та інші. За активну громадсько-правову діяльність вони неодноразово нагороджувалися грамотами, цінними подарунками. Діяльність ГО ПО “Аквітас” у сфері надання юридичних послуг населенню, здійснювана студентами юридичного факультету під керівництвом викладачів кафедри теорії держави і права є важливим елементом навчального процесу, одним із напрямків вирішення проблеми поліпшення практичної підготовки студентів-юристів в системі вищої освіти України. Даний захід є своєрідною “юридичною клінікою”, яка має своє широке застосування в юриспруденції країн Європи та США.

На даний час, у приміщенні Конгресу Українських Націоналістів щоденно з 15.00 до 18.00 год.,” під керівництвом Ганни Грабовської, Володимира Кіндзерського, Валерія Кравчука, Віктора Михайлюка, Тетяни Подковенко працюють консультативні групи ГО ПО “Аквітас”.

У 2006 році за результатами участі у конкурсу, організованому Міжнародним фондом “Відродження” і Міністерством освіти і науки України, керівництво ГО ПО “Аквітас” вибороло грант. Керівником, організованого цими інституціями, проекту за №2604981, визнано президента ГО ПО “Аквітас”. Фінансова підтримка діяльності правозахисної організації цим фондом значно розширила можливості розвитку практичної освіти студентів-юристів ТНЕУ, відчутно покращила їхнє матеріальне забезпечення (комп'ютерна техніка, періодичні видання, юридична література).

Колектив Тернопільської міської громадської організації “Правозахисна організація Аквітас” створеної на базі юридичного факультету ТНЕУ, який відмічає свій 10-річний ювілей повний натхнення й оптимізму на подальший розвиток практичної підготовки студентів-юристів та поліпшення правового захисту населення тернопілля.

Президент Тернопільської міської
громадської організації
“Правозахисна організація “Аквітас”,
доцент, к.ю.н., доктор права УВУ

Микола Кравчук

**ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ ДОПИТУ
НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА**

Беляєв Дмитро Володимирович

курсант взводу Запорізького юридичного інституту ДДУВС, сержант міліції

Солов'євич Інесса Владиславівна

начальник кафедри кримінального процесу факультету з підготовки слідчих Запорізького юридичного інституту ДДУВС, кандидат юридичних наук, доцент, полковник міліції

У практиці слідчих підрозділів органів внутрішніх справ допит являє собою одну з найпоширеніших слідчих дій та спосіб отримання доказової інформації. У той же час допит – одна з найбільш складних слідчих дій. Його проведення вимагає від слідчого високої загальної та професійної культури, глибоко знання психології людини, оскільки метою допиту є отримання повних та об'єктивно відображаючих дійсність показань. Ці показання є джерелом доказів, а фактичні дані, які в них містяться – доказами.

Незважаючи на те, що даній темі була приділена достатня увага, як у минулому (Ратінов А.П., Корнеєв Л.М.), так і в сучасній науці (Коновалова В.Є., Бахін В.П., Біленук П.Д.), однак і сьогодні проблеми підвищення ефективності і якості допиту залишаються актуальними. Висвітленню різних аспектів допиту присвячені праці відомих вчених, таких як Берназ В.Д., Коновалова В.Є., Порубов Н.І., Образцов В.А. та ін.

Правомірність застосування тактичних прийомів допиту, що спираються на знання і використання психологічних методів впливу, у першу чергу визначаються точною відповідністю букві і духу кримінально-процесуального закону. Недотримання чи неналежне дотримання загальних положень кримінального – процесуального кодексу і процесуальних правил допиту є істотним порушенням закону, що тягне недопустимість використання отриманої інформації як доказової.

Складність допиту полягає в тому, що допитуваний далеко не завжди одразу ж дає слідчому потрібні для справи свідчення настільки повні, щоби охопити усі обставини події, які йому відомі, і настільки достовірні, щоби відповідати реальній дійсності, а іноді і зовсім відмовляється підтримувати контакт під час спілкування. Тому той чи інший результат допиту залежить не тільки від процесуального порядку

його проведення, а й від правильного, виваженого, поєднаного застосування психологічних і криміналістичних знань.

Процесуальні норми – основа допиту, його загальні рамки, що забезпечують законність слідчої дії, але успішне вирішення завдань допиту потребує від слідчого творчого підходу до проведення цієї процесуальної дії, майстерності і знання психологічних прийомів.

Поняття „психічний вплив” і „психологічний вплив”, маючи свої схожі семантичні відтінки, у літературі і практиці іноді використовуються часто як взаємозамінюючі.[3,198] Можна сказати, що це будь-який нефізичний вплив однієї особистості на іншу, ознаки процесу чи кінцевий результат. Психологічний вплив – це навмисне, цілеспрямоване втручання в процеси психічного відображення дійсності іншої людини на відміну від психічного впливу, який може відбуватися і без вираженого бажання суб'єкта, що впливає, і навіть у його відсутності.

Психологічний вплив класифікується за різними підставами. Так, за характером впливу Берназ В.Д. виділяє:

- простий вплив, пов'язаний з реалізацією детального плану послідовних дій, що відбувається за один сеанс допиту. Як правило, простий вплив обумовлений досягненням однієї чи декількох практичних цілей.

- складний вплив, який складається з ряду простих, і стає засобом чи способом досягнення стратегічної мети. Наприклад, для співробітника - це рішення професійного завдання: переконання в необхідності співробітництва, дачі свідчень, видачі доказів та ін. [4, 28].

За спрямованістю впливу може бути індивідуальним чи соціально-психологічним. Індивідуальний - спрямований на конкретну людину, соціально-психологічний – на групу людей [5, 432].

Форма здійснення психологічного впливу може бути відкритою, закритою (неочевидною) і комбінованою. Відкрита форма має на увазі звернення безпосередньо до рівня свідомості. Закрита – пов'язана з використанням засобів, що впливають на сферу підсвідомості (непрямий допит та ін.). Комбінована форма - об'єднує у собі обидві попередні - вимагає високої психологічної підготовки, ретельного методичного опрацювання або залучення фахівця з психологічної служби.

За технічною оснащеністю розрізняють:

- суб'єктивний вплив на особистість, що здійснюється за допомогою слів, прийомів, які застосовуються слідчим.

- інструментальний вплив - за допомогою матеріальних об'єктів і умов (наприклад, пред'явлення речового доказу) [6, 42].

Найдоцільнішим етичним способом впливу виступає метод переконання, оскільки він не передбачає грубого чи насильницького втручання в підсвідомість об'єкта.

Даний метод застосовується для:

- довгострокової зміни уявлень і переконань людини в необхідному напрямку;
- залучення до співробітництва;
- спонукання об'єкта до потрібного вчинку [7, 345].

Застосування методу переконання найбільш ефективно у тих випадках, коли слідчий має достатньо доказів, які викривають особу у злочині.

Важливим при застосуванні психологічного впливу, як зазначає Романов В.В., є дотримання принципів законності, науковості та доцільності, які звичайно пов'язуються з допустимістю та правомірністю використання психологічного впливу в кримінальному процесі [8,417].

Суть психологічного впливу полягає у використанні прийомів для забезпечення найбільш ефективної форми повідомлення доказової інформації, зміни ходу психічних процесів та суб'єктивної позиції допитуваного й породження в ньому бажання давати правдиві показання, допомагати слідству у встановленні істини.

Коновалова В.Є. класифікує психологічні прийоми, які сприяють отриманню інформації в процесі допиту, залежно від тих завдань, які перед ним ставляться:

- а) такі, що актуалізують закарбоване в пам'яті (пред'явлення речових та оголошення письмових доказів);
- б) направлені на встановлення мотивації показань (постановка серії запитань, які дозволяють визначити мотиви, якими керується особа під час дачі показань);
- в) такі, що сприяють викриттю винного (оперування наявною інформацією про винуватість особи у вчиненні злочину - показаннями свідків, письмовими та речовими доказами, висновками експертів, показаннями інших осіб);
- г) такі, що сприяють виявленню неправди (співставлення питань з версією розслідування та системою доказів, зібраних по справі);
- д) такі, що встановлюють психологічний контакт та усувають конфліктні ситуації [9, 53].

Формування контакту, через який здійснюється психологічний вплив слідчого на допитуваного, є важливим елементом при допиті. Так, В.Г. Лукашевич зазначає, що психологічний контакт допустимо інтерпретувати і як мету, детермінуючу готовність до спілкування, і як процес обміну інформацією, що відбувається для вирішення питань слідства, і, нарешті, як результатні відносини, які дозволяють продовжувати спілкування і разом вирішувати певні завдання [10, 64].

Стосовно тактичних прийомів встановлення психологічного контакту в криміналістичній літературі існує декілька точок зору з цього приводу. Так, Дулов А.В. пропонує наступні:

- 1) породження інтересу допитуваного до допиту;

- 2) породження інтересу до допитуваного;
- 3) звернення до закону, роз'яснення значимості необхідної інформації, ознайомлення з обставинами, які пом'якшують вину [11, 318].

Глазирін Ф.В., в свою чергу наводить такий перелік прийомів:

- 1) звернення до логічного мислення допитуваного, що передбачає переконання про невідворотність розкриття злочину;
- 2) породження певного інтересу у допитуваного до спілкування і його результатів;
- 3) породження емоційного стану шляхом звернення до почуттів гордості, честі, каяття, співчуття;
- 4) вплив позитивними якостями особи слідчого – ввічливістю, справедливістю, доброзичливістю [12, 156].

Тому вибір способів та прийомів встановлення контакту залежить від ситуації, що склалася, особливостей особи та психічного стану допитуваного, а також від самого слідчого.

Зміна умов функціонування правоохоронних структур держави, форм і методів злочинності і її рівня диктує нам у сучасних умовах застосування в слідчій діяльності нових технологій, зміни традиційних (можливо застарілих) поглядів на методи і засоби боротьби зі злочинністю, перегляд етичних і моральних критеріїв оцінки допустимості і можливостей психологічної боротьби. Але на жаль, на теперішній час в практиці слідчих підрозділів не в повному обсязі використовуються всі правомірні прийоми, методи і засоби, що зменшує можливість отримання правдивих і повних свідчень.

Література:

1. Коновалова В.Е. Допрос: тактика и психология. - Харьков: Консум, 1997
2. Кримінально-процесуальний кодекс України. – Х.: ТОВ „Одіссей”, 2004
3. Коновалова В.Е. Правовая психология. – Х., 1990
4. Берназ В.Д., Смаков С.М. Рішення слідчого (криміналістичний, процесуальний та психологічний аспекти) – Одеса, 2005
5. Криміналістика./ За ред. В.Ю. Шепітько. Видавничий дім „Ін Юре” - Київ, 2001
6. Порубов Н.И. Тактика допроса на предварительном следствии. – М.: Издательство БЕК, 1998
7. Криминалистика./Под ред. И.Ф. Крылова. – Ленинград, 1976
8. Романов В.В. Юридическая психология. – М., 1998
9. Коновалова В.Е. Правовая психология. – Харьков: Консум, 1997
10. Лукашевич В.Г. Криминалистическая теория общения: проблемы, методика исследования, перспективы использования. Монография. – Киев: Издательство Укр. академии внутренних дел, 1993

11. Дулов А.В. Судебная психология. – Минск: Высшейш шк., 1975
12. Глазырин Ф.В. Изучение личности обвиняемого и тактика следственных действий – Свердловск, 1973

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ПОТЕРПІЛИХ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ОГЛЯДІВ (ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ)

Введенська Вікторія Володимирівна

Донецький юридичний інститут Луганського університету внутрішніх справ

Дотримання прав людини та основних свобод набуває особливого значення при реалізації норм кримінального й кримінально-процесуального права, оскільки наслідком проведення їх в життя є засудження особи та її покарання, зокрема, обмеження свободи, права на заробітну плату, права на просування по службі й навіть позбавлення волі (на певний термін або довічно) та права власності. У сучасній науковій літературі неодноразово зазначалось, що учасники процесу, уповноважені здійснювати від імені держави кримінальне переслідування, будучи наділеними винятковим правом застосування примусових заходів, нерідко піддаються професійній девіації, наслідком якої є терпимість, а пізніше й повна байдужість до страждань потерпілих. Як наслідок - ігнорування їх прав та законних інтересів.

Проте не слід забувати, що, цінність кримінального судочинства полягає не в точності виконання передбачених законом норм права як таких, а, згідно до статті 6 Кримінально-процесуального кодексу Російської Федерації (далі - КПК РФ) [1], в його спрямованості на захисті:

- прав та законних інтересів осіб організацій, потерпілих від злочинів;

- особи від незаконного й необгрунтованого обвинувачення, засудження, обмеження її прав та свобод.

Положення, що розкривають призначення кримінального процесу, необхідно враховувати при провадженні будь-яких слідчих дій, особливо, таких, що стосуються питань честі й достоїнства особи, її недоторканності, прав та свобод людини й громадянина, недоторканності житла, таємниці листування, телефонних й інших переговорів, поштових, телеграфних та інших повідомлень (ст. 9-13 КПК РФ), - прав та свобод, гарантованих не тільки російським законодавством, але й визнаних міжнародними нормативно-правовими актами.

Слідчий огляд - процесуальна дія, що провадиться на межі законності та посягання на права й свободи громадян. Наприклад, при розслідуванні квартирної крадіжки виняткову доказову цінність мають результати огляду місця події. Проте не можна забувати, що житло людини є не тільки носієм об'єктів, що викривають злочинця, але й, водночас, недоторканою власністю потерплого. І саме потерпілий має право вирішувати, що для нього важливіше: викривання й покарання злочинця за всяку ціну, або ж збереження цілісності меж свого особистого простору.

Відповідно до пункту 5 статті 177 КПК РФ, огляд житла здійснюється лише за згодою осіб, які мешкають в ньому, або на підставі судового рішення. У виняткових випадках, коли огляд житла, обшуку та виїмки в житлі, а також особистого обшуку є невідкладним, вказані слідчі дії можуть бути проведені на підставі постанови слідчого без отримання судового рішення. В цьому випадку слідчий протягом 24 годин з моменту початку провадження слідчої дії повідомляє суддю й прокурора про проведення слідчої дії (п. 5 ст. 165 КПК РФ). Проте на практиці, через законодавчу невизначеність поняття "невідкладний випадок", виникають питання, пов'язані з його неоднозначним трактуванням. Як наслідок - визнання проведення огляду незаконним, а всіх доказів, отриманих в ході такої слідчої дії - неприпустимими.

Не конкретизує невідкладні випадки й Модельний Кримінально-процесуальний кодекс для держав - учасників СНД (далі - Модельний КПК) [2] статтею 189 якого регламентується примусове провадження слідчих дій.

Цінним, на наш погляд, є підхід українських законодавців до регламентації провадження огляду. У 2001 році стаття 190 Кримінально-процесуального кодексу України [3] була доповнена положеннями про те, що огляд житла чи іншого володіння особи провадиться лише за вмотивованою постановою судді, яка не підлягає оскарженню. У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, а також за письмовою згодою володільця огляд житла чи іншого володіння особи може бути проведено без постанови судді. Для проведення у невідкладних випадках огляду місця події в житлі чи іншому володінні особи, який здійснюється за її заявою або повідомленням про вчинення щодо неї злочину, а так само у разі відсутності цієї особи або неможливості отримати від неї згоду на проведення невідкладного огляду місця події, рішення суду не потребується.

Отже, сучасне законодавство Російської Федерації містить ряд процесуальних гарантій, спрямованих на забезпечення недоторканості житла громадян при провадженні слідчого огляду. Разом з тим, процедура

проведення освідування, як особливого виду слідчого огляду, в діючій редакції КПК РФ, на наш погляд, не повною мірою забезпечує реалізацію права на свободу та особисту недоторканність, закріпленого в статті 5 Конвенції про захист прав людини та основних свобод, ратифікованою Росією в березні 1998 року [4].

В першу чергу слід зазначити, що стаття 10 КПК РФ трактує недоторканність особи лише як імунітет осіб, підозрюваних в скоєнні злочину, від незаконного затримання та взяття під варту. При цьому про гарантії особистої недоторканності громадян, які дотримуються законів, у вказаній статті мова не йде. Стаття 179 КПК РФ передбачає отримання згоди на проведення освідування лише свідків. Потерпілий прирівнюється до підозрюваного та обвинуваченого в частині відсутності процесуальної необхідності отримання від нього згоди на проведення освідування (ч. 1 ст. 179 КПК РФ). Крім того, підставою до проведення освідування, згідно з ч. 2 ст. 179 КПК РФ, є ухвала слідчого, яка є обов'язковою для особи, яку освідують. Ніяких процесуальних механізмів захисту особистої недоторканності потерпілого, у разі відмови останнього від пред'явлення власного тіла до огляду, в КПК РФ, як і в Модельному КПК (див. статтю 260), не передбачено.

Питання можливості примусового освідування потерпілого в теорії кримінального процесу є дискусійним і неоднозначно вирішуваним на практиці. Існує думка, що оскільки закон спеціально не містить заборони примусового освідування, воно може бути застосоване до всіх категорій громадян, якщо для цього є необхідні фактичні підстави [5, с. 272].

Отже, сучасне кримінально-процесуальне законодавство Російської Федерації наділяє осіб, уповноважених здійснювати від імені держави кримінальне переслідування, широкими процесуальними можливостями, які дозволяють дістати бажаного результату за наявності необхідності отримання доступу до об'єкту слідчого огляду. При цьому моральність, як критерій оцінки доцільності досягнення мети будь-якими законними засобами, не може бути вписана в рамки закону. І розстановка пріоритетів: закон ради закону, або закон ради людини, що постраждала в д злочину, покладається на кожного конкретно співробітника правоохоронних органів, наділеного владними повноваженнями.

Література:

1. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации. // www.gdezakon.ru
2. Модельный Уголовно-процессуальный кодекс для государств - участников СНГ. // <http://komitet2005.ru>
3. Кримінально-процесуальний Кодекс України. // <http://zakon1.rada.gov.ua>.

4. Конвенция о защите прав человека и основных свобод. // <http://www.echr.ru/documents/doc/2440800/2440800-001.htm>

5. Тертышник В.М. Уголовный процесс: Учебное пособие. - 2-е изд., пер. и доп. - Харьков: Арсис, 1999. - 528 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯМ ГРОШЕЙ

Верста Лілія Богданівна

магістр права, аспірантка 2-го курсу навчання, кафедри кримінального права та процесу Юридичного інституту Прикарпатського Університету

Сьогодні Україна переживає досить тяжкий кризовий період. Серед факторів, що спричинили економічну кризу і не сприяють її подальшому розвитку, слід виділити криміналізацію економіки, корупцію і вивезення капіталу. Всі ці явища тісно взаємозв'язані між собою. Щоб вирішити цю проблему слід зазирнути у її корінь. Відповідно для досягнення реальних результатів у боротьбі з організованою злочинністю необхідний підрив фінансової основи її механізму виробництва – вилучення доходів від злочинної діяльності.

Для боротьби з відмиванням грошей, як правило, використовуються наступні механізми:

- Оперативні операції місцевих та іноземних (міжнародних) правоохоронних органів;

- Фінансова і податкова звітність фізичних та юридичних осіб;
- Виїзні перевірки компаній та банків органами регулювання;
- Зовнішньо-аудиторські перевірки;
- Внутрішньо-аудиторські перевірки;
- Контроль в рамках професійних асоціацій та організацій;
- добровільне (за винагороду) надання інформації фізичними особами.

- ефективна система надання інформації правоохоронним органам інших країн в рамках двохсторонніх міжнародних угод для доказування фактів відмивання грошей.

Країни, що не застосовують дані механізми, чи зловживають ними мають можливість спостерігати у себе процвітання відмивання грошей.

При створенні повноцінної системи протидії відмиванню грошей повинен бути досягнутий компроміс – між збільшенням затрат на державному та приватному рівні з її фінансування, слід обмежити свободи дії економічних суб'єктів. Для повної ефективності функціонування

системи потрібно посилити контроль за виконанням пред'явлених державою вимог.

Кожна країна володіє системою протидії відмиванню грошей в особі правоохоронних органів. Введення нових механізмів, особливо затратних, може бути доцільним та виправданим тільки тоді, коли переваги від їх використання будуть вищі від вже існуючих систем.

На міжнародному рівні основна боротьба з відмиванням грошей ведеться у рамках очоленої в 1989р Міжнародної комісії з боротьби з відмиванням грошей (FATF) та створених за її зразком регіональних організацій: Азіатсько-Тихоокеанська група (AGP), Група країн Карибського басейну (CFATF), Група країн Південної та Східної Африки (ESAAMLG), Комітет експертів Ради Європейського співтовариства з оцінки мір протидії відмиванню грошей (PC-R-EV).

В 1998р. в рамках Департаменту ООН контролю за наркотиками і попередженню злочинів (UNODCCP) була розроблена Міжнародна програма протидії відмиванню грошей (GPML).

За оцінками FATF відмивання грошей продовжує прогресувати в зв'язку з тим, що багато країн все ще не використовують вищевказані механізми з боротьби з відмиванням грошей.

Економічне положення та загроза економічній безпеці України сьогодні такі, що необхідно прийняти нагальні міри для усунення існуючих прогалин та перешкод у сфері внутрішнього законодавства для завершення будівництва стійкої системи протидії відмиванню грошей.

Література:

1. Міжнародно-правова допомога та співробітництво у кримінальному судочинстві України.–Л.:Тріада плюс,2004.–640с.
2. Kondrat Buczkowski, Michal Wojtaszek. Pranie pieniedzy,–Warsawa.,2001.–236.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ІНСАЙДЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Кохановська Оксана Ігорівна

курсант Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Нещодавно в Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок» (далі – Закон) з'явився новий різновид інформації, а саме інсайдерська інформація. Інсайдерською інформацією є не загальновідома важлива

інформація про емітента, яка стала відома певній особі у зв'язку з виконанням нею своїх службових обов'язків, керівних повноважень або інших особистих відносин з емітентом. Торгівля з використанням інсайдерської інформації вважається ганебною практикою на всіх розвинутих ринках. Яскравим прикладом недобросовісної торгівлі з використанням інсайдерської інформації є маніпулювання цінами зі сторони великих або особливо активних учасників ринку. Маніпулювання допомагає неадекватному формуванню попиту на цінні папери або їх пропозиції, що порушує справедливість ціноутворення та врешті-решт спричиняє шкоду інвесторові. Така торгівля суперечить принципам добросовісної конкуренції учасників ринку, спричиняє шкоду власникам цінних паперів, підриває довіру до національного фондового ринку в цілому. Ось чому в більшості розвинутих країнах за інсайдерську торгівлю встановлюються санкції у вигляді великих штрафів та позбавлення волі.

Стаття 232¹ Кримінального кодексу (далі – КК) України передбачає кримінальну відповідальність за розголошення або використання неоприлюдненої інформації про емітента або його цінні папери (інсайдерської інформації).

Основними проблемами, пов'язаними із застосуванням зазначеної кримінально-правової норми, є наступні.

По-перше, наведені у ст.44 Закону визначення понять «інсайдерська інформація» та «інсайдер» потребують уточнення з точки зору усунення їх розпливчатості. Тому є сенс вирішити вказані проблеми в рамках окремого спеціального закону. В ньому слід визначити поняття «інсайдерська інформація» (визначення повинно бути чітким, але не вузьким); також має міститись перелік інсайдерської інформації, який, на думку Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України (далі – ДКЦПФР), складається з регулярної та особливої інформації про емітента (ст.ст.40, 41 Закону).

У цьому ж законі слід визначити більш чіткий перелік заборонених дій з використанням інсайдерської інформації. При цьому слід враховувати, що саме по собі володіння інсайдерською інформацією не є суспільно-небезпечним; протиправним є пряме здійснення угод з цінними паперами на основі такої інформації, а також передача її третім особам для здійснення ними таких угод (ст.45 Закону).

По-друге, існує блок проблем, пов'язаний з повноваженнями ДКЦПФР, яка вважає необхідним більш чітко визначити межі її повноважень, щоб мати право перевіряти інсайдерів, отримувати від них пояснення, витребувати документи.

По-третє, у ст.232¹ відсутня диференціація кримінальної відповідальності за розголошення або використання інсайдерської

інформації залежно від розмірів заподіяної шкоди. Цю проблему можна було б вирішити за допомогою доповнення зазначеної норми кваліфікуючими ознаками, а саме: заподіяння великої (ч.2) або особливо великої (ч.3) шкоди, розмір якої слід визначити у примітці до статті.

По-четверте, подальшого дослідження потребує визначення співрозмірності та обґрунтованості санкції за вчинення діяння, передбаченого ч.1 ст.2321 КК України.

ОБМЕЖЕННЯ ГЛАСНОСТІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАЯВНІСЮ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Куценко Дмитро Володимирович

*ад'юнкт Донецького юридичного інституту Луганського університету
внутрішніх справ*

Відомо, що правова система держави, будується на Конституції країни, містить у своїй основі своєрідний законодавчий каркас із базових законів, концептуальних і доктринальних актів та документів високого правового рівня.

Конституція України, що стала гарантом побудови демократичної держави, не могла не врахувати загальносвітових тенденцій інформатизації суспільства. Тому ряд її статей (зокрема ст. 17, 32, 34) визначають забезпечення інформаційної безпеки як одну з найважливіших функцій держави і мають стати основою розвитку інформаційного законодавства.

Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами Конституцією України віднесено до основних засад судочинства (п.7 ч.3 ст.129). При цьому термін “гласність судового процесу” вживається як синонім терміна “відкритий розгляд справи”. Відкритість судових процесів - одна із важливих гарантій об'єктивності суду, можливості для захисту підсудного. Детально цю засаду розкрито в Європейській конвенції про захист прав і основних свобод людини, в ст.6 якої сказано: “Кожна людина при визначенні її громадських прав та обов'язків або при висуненні проти неї будь-якого кримінального обвинувачення має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, створеним відповідно до закону. Судова постанова оголошується прилюдно, але преса і відвідувачі можуть не допускатися до залу засідань протягом усього судового розгляду або якоїсь його частини з метою збереження моральних засад, громадського порядку або національної безпеки в

демократичному суспільстві, коли того вимагають інтереси малолітніх чи захисту конфіденційності особистого життя сторін або у разі неминучої потреби, коли на думку суду, в особливих випадках привселюдність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя” [1, с.212].

“Гласність, - підкреслює В.Т. Маляренко, - має велике значення для запобігання як злочинам, так і випадкам порушення судами вимог закону під час розгляду кримінальних справ” [2, с.86]. Отже, вірною є думка, що “відкритий (гласний) судовий розгляд посилює виховний вплив суду, сприяє вкоріненню у свідомості громадян внутрішньої потреби поважати й додержувати закони. Гласність має неабияке значення ще й тому, що за її допомогою здійснюється громадський контроль за роботою суду. Присутність у залі судового засідання громадян, представників преси, радіо, телебачення тощо примушує суддів, народних і присяжних засідателів відчувати підвищену відповідальність за свою роботу, за кожну дію, яка здійснюється в ході судового розгляду” [3, с.52].

Із встановленням загального правила про відкритість судового процесу виникає питання, чи вся інформація, що складає предмет судового розгляду має бути доступною для широкої громадськості? [4, с.88]. Справа в тому, що згідно зі ст.28 Закону України “Про інформацію” за режимом доступу, тобто передбаченим правовими нормами порядком одержання, використання, поширення і зберігання, інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом [5, с.650].

Аналіз ст.20 КПК України (далі - КПК) дає підставу виділити такий правовий спосіб обмеження гласності судового процесу, як проведення закритого судового розгляду. В основу проведення закритого слухання кримінальної справи законодавець кладе різні причини. Серед них: захист від розголошення державної, військової таємниці, захист неповнолітніх від небажаного впливу з боку громадської думки, а також захист суспільної моралі і особистого життя громадян [6, с.54].

Чинний КПК (ст.20) передбачає обов'язок суду розглянути справу в закритому судовому засіданні в тому випадку, коли відкритий розгляд справи суперечить інтересам охорони державної або іншої захищеної законом таємниці. В інших випадках питання про необхідність розгляду всієї справи або її частині в закритому засіданні вирішує суд за власною ініціативою або за клопотанням учасників судового розгляду. “Незважаючи на те, що справа слухається у закритому судовому засіданні, необхідно, щоб було додержано всіх правил судочинства. Навіть якщо в залі суду відсутня публіка чи представники засобів масової інформації, суд не має права допускати будь-які відхилення від процесуальної форми,

скорочувати процедуру дослідження доказів і повинен забезпечити виконання всіх вимог закону“ [2, С.91].

Окремо зупинимось на питанні, щодо провадження закритого судового розгляду в інтересах охорони державної таємниці.

Це важливе питання набуло сьогодні актуальності у зв'язку із засекреченням матеріалів справи Георгія Гонгадзе.

Зі слів адвоката потерпілої сторони (матері загиблого журналіста - Лесі Гонгадзе) Андрія Федура: “Щоб зробити процес закритим, прокуратура наполягала на необхідності збереження державної таємниці. Але ж слухання справи відбувається судом колегіально, судова колегія складається з двох суддів і трьох народних засідателів. У залі суду присутній ще запасний народний засідателю - так передбачено законом на випадок хвороби одного із засідателів. Я не виключаю, що головуєча у справі та другий суддя можуть мати відповідну форму допуску до державної таємниці. Але немає даних, що люди, залучені як народні засідателі, також мають відповідний допуск. Цього в суді оголошено не було. Крім того, у залі суду підсудних охороняє звичайний полк конвойної міліції. Це хлопці по 18-19 років, які за статусом не мають доступу до державної таємниці. Приблизно вісім міліціонерів постійно присутні у залі суду, причому навіть їх прізвища ніде не зафіксовані. До того ж, зі зміною наряду конвоїри можуть мінятися і до судового протоколу це не заноситься.” [7, с.6].

Європейський суд з прав людини у справі “Аксен проти Німеччини”...зазначив, що мета відкритості судового розгляду полягає в захисті сторін від таємного порядку здійснення правосуддя поза контролем громадськості, і що це є одним із засобів підтримки довіри до судів.

Таким чином, дослідження проблеми щодо розгляду справи в закритому судовому засіданні, коли відкритий розгляд суперечить інтересам охорони державної таємниці, є вкрай актуальним. Необхідність охорони державної таємниці закріплена в Конституції України: “...в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам...” (ч.3 ст.34).

Ми не маємо ні можливостей ні повноважень вирішувати, чи насправді у цій справі присутні відомості, що складають державну таємницю, але подібний підхід до збереження державної таємниці не повинен мати місце у українському судочинстві.

На наш погляд, відповідь на питання, чи наявна в матеріалах справи державна таємниця, повинна давати експертиза, обов'язковість проведення якої має бути передбачена ст.76 КПК. У зв'язку з цим

заслуговує на увагу ст.526 проекту КПК України, в якій вказане наступне: “Проведення експертизи щодо віднесення розголошених відомостей, втрачених документів або інших матеріальних носіїв секретної інформації до державної таємниці доручається державному експерту з питань таємниць, до компетенції якого за посадою належить віднесення інформації до державної таємниці у сферах оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, зміни ступеня секретності цієї інформації та її розсекречення. У цьому випадку на державного експерта з питань таємниць поширюються обов'язки і права, які цим Кодексом встановлено для судових експертів”.

Суд (суддя, народні засідателі) та учасники судового розгляду, за винятком підсудного, у справах, що містить державну таємницю, повинні мати до неї допуск відповідної форми. Відсутність у вказаних осіб допуску до державної таємниці на момент прийняття відповідного процесуального рішення є обставиною, що виключає їхню участь у справах зазначеної категорії. Засвідчена у встановленому порядку копія довідки про надання відповідної форми допуску до державної таємниці долучається до матеріалів кримінальної справи.

Разом з тим, на адвокатів (захисників, представників) зазначене правило не повинно розповсюджуватись. Саме такий висновок зробив Конституційний Суд Російської Федерації у постанові від 27 березня 1996 р. (справа щодо перевірки конституційності статей 1 та 21 Закону РФ від 21 липня 1993 року “Про державну таємницю” [8, ст.1768]. Крім того, 6 жовтня 1997 року цей Закон було доповнено статтею 21¹ В якій вказано наступне: “...адвокаты, участвующие в качестве защитников в уголовном судопроизводстве по делам, связанным со сведениями, составляющими государственную тайну, допускаются к сведениям, составляющим государственную тайну, без проведения проверочных мероприятий, предусмотренных статьей 21 настоящего Закона. Указанные лица предупреждаются о неразглашении государственной тайны, ставшей им известной в связи с исполнением ими своих полномочий, и о привлечении их к ответственности в случае её разглашения, о чем у них отбирается соответствующая расписка. Сохранность государственной тайны в таких случаях гарантируется путем установления ответственности указанных лиц Федеральным законом”[9, ст.4673]. Вважаємо, що аналогічною нормою потрібно доповнити і Закон України “Про державну таємницю”.

Література:

1. Права людини і професійні стандарти для юристів.-Амстердам-Київ, 1996.
2. Маляренко Б.Т. Конституційні засади кримінального судочинства. -

- К.: Юрінком Інтер, 1999.
3. Ларин А.М., Мельникова Е.Б, Савицкий В.М. Уголовный процесс России.
 4. Король Б.Е. Засада гласності кримінального судочинства України: поняття, зміст, підстави обмеження. Монографія. - Івано-Франківськ: Плай, 2003.
 5. Закон України “Про інформацію”// Відомості Верховної Ради України – 1992. - №48.
 6. Гласность судебной деятельности по уголовным делам / Отв. ред. В.В.Леоненко. - К.: Наук, думка, 1993.
 7. Федоровська О. Кому це вигідно? “Затягування суду - спланована акція”, - вважає адвокат Андрій Федур // Юридичний вісник України. 2006. №8.
 8. Собрание законодательстве РФ. 1996. №15.
 9. Собрание законодательства РФ. 1997. №41.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ В УКРАЇНІ

Мальцев Олександр Олегович

курсант 2-го курсу Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ

На сьогодні в Україні найголовнішими проблемами, які потребують особливої уваги суспільства, є такі порушення прав дітей, як недбале ставлення та злочинні дії по відношенню до малолітніх, а саме: примушення до праці і торгівля дітьми.

Не дивлячись на досить чітко розроблену на сьогодні законодавчу основу щодо захисту прав дітей, в Україні дедалі збільшується кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Залишення дітей без батьківського піклування спричиняється соціально-економічними, морально-етичними, психологічними причинами тощо, що призводить до негативних наслідків: порушується базове право дитини виховуватися в сімейному оточенні (Конвенція ООН про права дитини) та збільшується кількість вихованців державних закладів опіки. Підтвердженням цього є звичайна статистика: торік під час рейдів правоохоронці затримали понад 50 тисяч безпритульників. У порівнянні з минулими роками, за офіційною статистикою, їх кількість зросла майже на 12 тисяч. Більшість безпритульних – з неблагополучних родин та діти-сиріти. В Україні їх майже 98 тисяч.

За даними, наведеними у Державній доповіді про становище дітей в Україні (за підсумками 2005 року) у навчально-виховних закладах,

зкладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки, виховується близько 25 тисяч дітей, з них приблизно половина у школах-інтернатах, близько 5 тисяч осіб – у будинках дитини системи Міністерства освіти і науки, 3 тисячі – в дитячих будинках системи Міністерства охорони здоров'я, 3,2 тисячі – в будинках-інтернатах Міністерства праці та соціальної політики України.

Законодавство України гарантує цілу низку пільг і допомоги дітям-сирітам та дітям, позбавленим батьківської опіки. Разом з тим, соціальне сирітство набирає загрозливих масштабів. Діти України сиротіють, маючи живих батьків: щороку близько шести тисяч дітей залишаються без батьківської опіки.

Проблема сирітства в Україні породжує й іншу проблему. Діти, залишені батьками, які не потрапили до інтернату чи втекли з нього, часто стають жертвами торгівців живим товаром. Їх продають з метою трансплантації органів або з метою сексуальної чи трудової експлуатації. Невтішний висновок прозвучав на міжнародному семінарі з протидії торгівлі людьми: „Діти вулиці - потенційні жертви работоргівців”. На сьогоднішній день немає достатньої інформації про реальну кількість українських жінок і дітей, котрі постраждали від міжнародної торгівлі людьми. Особливе занепокоєння викликає вчинення подібних злочинів проти дітей.

Основними причинами, які спричиняють торгівлю людьми, зокрема дітьми, в Україні є: сучасний стан економіки і зайнятості населення України; недоліки нормативно-правового регулювання соціально-економічної сфери, а також прогалини кримінального, кримінально-процесуального й адміністративного законодавства; недосконалість законодавчої бази та її невідповідність нормам міжнародного права, що обмежує можливості правоохоронних органів щодо боротьби з такими злочинами; пропаганда розпусти і насильства в засобах масової інформації; бездоглядність дітей, хиби навчально-виховної роботи з ними; поширення алкоголізму і наркоманії та значне омолодження цих явищ; слабка поінформованість потенційних потерпілих про порядок виїзду з України; недостатній і нерегулярний контроль за діяльністю фірм, агентств та інших суб'єктів господарювання, що здійснюють працевлаштування громадян, надають шлюбні послуги, організують туристичні поїздки тощо; недостатня активність правоохоронних органів щодо боротьби з торгівлею людьми, проституцією і правопорушеннями у сфері громадської моралі.

Впевнені, що у вирішенні всіх цих проблем складність полягає у тому, що вони всі взаємопов'язані. Тому вирішити усі ці проблеми можна в умовах прийняття комплексної програми, а саме: підвищення соціально-економічного рівня населення; кардинальне реформування чинної системи

інтернатних закладів в Україні з метою найкращого забезпечення права дитини на розвиток; вирішення проблеми працевлаштування дітей-сиріт після закінчення навчання; з огляду на міжнародний характер проблеми необхідно розв'язати питання практичної взаємодії правоохоронних органів України й зарубіжних країн у боротьбі з торгівлею дітьми; приділити увагу профілактично-роз'яснювальній роботі; ввести спеціальні курси в навчальні плани з підготовки фахівців для правоохоронних структур з питань, пов'язаних з боротьбою з насильством і торгівлею людьми; дітей, які мають конфлікт із законом, держава повинна захищати.

Таким чином, попередження торгівлею дітьми, ефективна боротьба з цим негативним явищем можливі лише за умов консолідації зусиль міжнародних організацій, державних органів та громадських організацій.

Проблему торгівлі людьми, різні види насильства та експлуатації треба й надалі розглядати та досліджувати не тільки науковцям, а й практичним працівникам, у тому числі правоохоронним органам, щоб виявляти причини та умови існування цих негативних явищ у суспільстві.

Література:

1. Волинець Л.С. Права дитини в Україні: проблеми та перспективи. - К.: Логос, 2000. - 74 с.
2. Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2005 року. - К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2006.- 225 с.
3. Торгівля жінками та дітьми: сучасний стан і тенденції. /В.О. Іваненко. // Часопис Київського університету права. - К., 2004.- №3.
4. Торгівля людьми в Україні - причини існування та шляхи протидії. / А.О. Шеваріхін. // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України”, 2002. - №5.

ДО ПИТАННЯ ПРО КАРАНІСТЬ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Мартинишин Галина Романівна

студентка 4 курсу юридичного факультету Львівського національного університету ім. І.Франка

Торгівля людьми - це найбільш актуальна проблема світового співтовариства сьогодні. Але вона не є новою для України. Це явище сягає своїм корінням ще часів Київської Русі. Норми, що передбачають покарання за торгівлю людьми ми можемо знайти в «Руській правді» та «Уставі Святого князя Володимира». Такі діяння тоді каралися стратою.

Але сьогодні, враховуючи принцип гуманізму та економії кримінальної репресії, законодавець пішов іншим шляхом і передбачив менш суворе покарання (від 3 до 15 років позбавлення волі залежно від кваліфікуючих ознак). Таким чином, проявивши людяність до злочинця, і довівши, що людину можна виправити, застосувавши досить жорсткі обмеження, але не позбавляючи її життя. Водночас деякі науковці вважають, що таке покарання ще не є проявом гуманізму і пропонують зменшити строки позбавлення волі за цей злочин. Так, науковець Орлеан А.М. вважає, що необхідно зменшити строки позбавлення волі у випадках:

1. Коли винний використовує вразливе становище людини, якій «нема чого втрачати» та продає потерпілу особу за її згодою. Оскільки, на думку вченого, за такого варіанту ступінь суспільної небезпечності особи, яка вчиняє цей злочин значно знижений, а тому його доцільно визнати злочином невеликої тяжкості та встановити покарання у вигляді позбавлення волі строком до двох років або застосувати як альтернативний вид покарання - обмеження волі. Науковець обґрунтовує свою позицію тим, що кожного року держава бере на себе великі витрати на утримання кожного засудженого, який відбуває покарання у вигляді позбавлення волі, та і цілі покарання за продаж людини за її згодою можуть бути досягнуті і без ізоляції винного від суспільства [1, с.68].

2. Коли злочинець вчиняє торгівлю людьми, використовуючи обман чи зловживання довірою. Науковець пропонує закріпити ці способи у ч.2 ст.149 Кримінального кодексу України (далі – КК), визнати злочином середньої тяжкості та встановити покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 5 років [1, с.69].

3. Коли винний, вчиняючи злочин, грубо ігнорує волю потерпілого, використовує його безпорадний стан, викрадає чи позбавляє волі. Вчинення торгівлі людьми за таких обставин науковець пропонує визнати тяжким злочином і встановити в якості основного виду покарання – позбавлення волі на строк від 6 до 10 років.

4. Коли злочинець здійснив вплив на волю людини шляхом погроз, шантажу, використання стану матеріальної чи іншої залежності, поєднаних або не поєднаних із застосуванням фізичного насильства. В залежності від характеру злочинного впливу на волю людини науковець пропонує визнати цей злочин злочином середньої тяжкості або тяжким.

5. У випадках, коли торгівля людьми спричинила обернення людини у стан фактичного рабства, або призвела до тяжких наслідків, або була вчинена організованою групою, науковець пропонує встановити покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 15 років [1, с.70].

Важко однак в повній мірі погодитися з такою пропозицією. Ми погоджуємось з науковцем в тій частині, що так звану «ненасильницьку» торгівлю людьми доцільно визнати злочином невеликої тяжкості. Але у

зв'язку з цим будуть виникати чималі проблеми на практиці. Оскільки, свідому згоду потерпілої особи буде досить важко довести і ця «згода» не завжди буде істинною. Адже торгівля людьми – це дуже добре організований бізнес, в якому крутяться великі гроші, а тому цей злочин завжди вчиняється у співучасті. Отже, на потерпілу особу будуть здійснюватися тиск і погрози з метою дачі нею неправдивих свідчень. Однак, якщо така згода все ж була дана, то в даному випадку, на нашу думку, взагалі не варто таку особу називати потерпілою. Адже відповідно до ст.49 Кримінально-процесуального кодексу України потерпілим визнається особа, якій злочином заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду. А коли особа дає згоду на здійснення стосовно неї будь-якої угоди, в тому числі її продажу, розпоряджаючись у такий спосіб своєю волею, то про відшкодування якої шкоди може йти мова? І тому ми погоджуємось з тим, що за таких обставин ступінь суспільної небезпечності винного значно знижений. Але хіба можна говорити про зниження ступеня суспільної небезпеки злочину в цілому? На наш погляд, ні. Тому, ми вважаємо, що необхідності у зниженні строків позбавлення волі за цей злочин немає. На користь своєї позиції наводимо ряд аргументів:

1. Суспільна небезпека злочину не знизилась, а навпаки, зросла (про що свідчить кількість вчинених злочинів та способи їх вчинення).

2. Відповідно до ст.69 КК України, за наявності декількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, з урахуванням особи винного суд, вмотивувавши своє рішення, може призначити основне покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті Особливої частини КК України, або перейти до іншого, більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного в санкції статті за цей злочин [2, ст.69].

Отже, суд, врахувавши всі обставини справи (в тому числі і згоду потерпілого при вчиненні злочину) призначить особі покарання, необхідне і достатнє для її виправлення і попередження нових злочинів. Водночас якщо ж зменшити строки позбавлення волі, то більш суворе покарання, ніж передбачене статтями Особливої частини КК України може бути призначено лише за сукупністю злочинів чи за сукупністю вироків [2, ч.4 ст.65]. Таким чином, буде втрачатися сама мета покарання. Адже суворі санкції встановлюються з метою виправлення засуджених та запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами [2, ч.2 ст.50].

3. Проаналізувавши кримінальні законодавства іноземних держав, можна простежити, що санкції за торгівлю людьми також досить суворі в тих країнах, де відповідальність встановлюється за торгівлю людьми в «чистому» її вигляді і, відповідно, зменшена в тих країнах, де

відповідальність встановлена фактично за проституцію, хоча стаття має назву «торгівля людьми».

Враховуючи те, що торгівля людьми – це злочин, який має транснаціональний характер (тобто, він може бути вчинений в одній державі, але його підготовка, керівництво, організація може відбуватися в іншій державі; жертвами стають особи, незалежно від статі, віку та національності), а також з урахуванням ступеня та характеру суспільної небезпеки даного злочину нам видається, що ще надто рано ставити питання про зменшення строків позбавлення волі за цей злочин.

Література:

1. Орлеан А.М. Кримінально-правова характеристика торгівлі людьми: Монографія. -Х: СІМ, 2005.-179 с.
2. Кримінальний кодекс України, прийнятий 05.04.2001 р. Офіційний текст .- К.: ІнЮре, 2004.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ПРОФІЛАКТИКА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОТРИМАННЯМ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ

Паламар Любов Вячеславівна

*ад'юнкт кафедри криміналістики Донецького юридичного інституту
Луганського державного університету внутрішніх справ*

Попередження злочинів, пов'язаних із незаконним кредитуванням, є одним з пріоритетних напрямків діяльності правоохоронних органів. Для вирішення проблеми профілактики злочинів у сфері банківського кредитування потрібна цілеспрямована система правових заходів, яка забезпечить більш повну нейтралізацію причин та умов, які сприяють вчиненню вказаних злочинів на всіх рівнях та етапах. Насамперед, необхідно внести зміни до Кримінального Кодексу України. Чинне кримінальне законодавство України, не передбачає незаконне отримання кредиту як самостійний склад злочину. Вважаємо доцільним при профілактиці незаконного отримання банківських кредитів застосування метода економічного аналізу, який Борідько О. А. пропонує додати до методів пізнання криміналістичної профілактики [1, с. 50-51]. Відомо, що попередження злочинності як сукупності державних і суспільних заходів, які спрямовані на нейтралізацію та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів, складає сполучення соціально-економічних, культурно-виховних, організаційно-управлінських і правових заходів. Це в повній мірі відноситься до економічного аналізу, що проводиться, як

правило, поза сферою діяльності правоохоронних органів. Такий аналіз стає не тільки методом управління, а й методом криміналістичної профілактики. Цей метод можна розділити на три види: попередній, поточний (оперативний) і наступний. Попередній – це аналіз економічних показників підприємства, установи, організації; поточний здійснюється у процесі виробничої діяльності підприємства, наступний необхідний для вивчення підсумків і оцінки господарчої діяльності підприємства, установи, організації за певний проміжок часу[1, с. 48-51].

Важливою умовою ефективної профілактики злочинів даної категорії є наявність спеціальних знань у слідчого. Ці знання мають стосуватися процедури отримання кредиту, його погашення та іншого. У разі відсутності таких знань, необхідно звернутися до особи, яка є обізнаною по цим питанням. Така необхідність пояснюється тим, що з'ясувати причини й умови скоєння злочину можна, лише проаналізувавши всю наявну інформацію про злочин та особу злочинця. Оскільки механізм вчинення економічних злочинів, у тому числі й в фінансово-кредитній сфері, обов'язково включає в себе певні інструменти господарської діяльності, здійснюється з використанням її умов, ефективно виявляти криміногенні фактори можливо тільки з використання спеціальних бухгалтерських знань. Використання допомоги фахівця-бухгалтера можливе переважно для встановлення умов, що сприяли вчиненню економічного злочину, у двох процесуальних формах: 1) залученні спеціаліста-бухгалтера до проведення окремих слідчих дій; 2) призначенні судово-бухгалтерської експертизи [2, с.159-174].

Криміналістична профілактика незаконного отримання банківських кредитів передбачає співпрацю правоохоронних органів з банківськими установами. При з'ясуванні обставин, що характеризують одержувача кредиту, важливою є співпраця з банком-кредитором [3, с.125-129]. Потрібно констатувати, що провідну роль у викритті та профілактиці злочинів в банківській сфері повинні відігравати саме банки, оскільки під час виконання покладених на них функцій вони мають можливість виявляти сумнівні фінансові операції, які викликають підозру, ідентифікувати осіб, які проводять розрахунки. Окрім того, кожна установа кредитно-фінансової сфери має власну службу безпеки, нормативні інструкції. Таким чином комерційні банки є важливою ланкою в профілактиці злочинів у кредитній сфері.

Попередження незаконного отримання банківських кредитів передбачає наявність криміналістичної профілактики даної категорії злочинів. Встановлення причин та умов злочинних діянь у цій сфері, а також послідує їх усунення, є умовою нормального роботи фінансово-кредитної сфери та економіки взагалі.

Література:

1. Борідько О.А. Криміналістична профілактика як структурний елемент методики розслідування злочинів: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Запоріжжя, 2005. – 191 с.
2. Дондик Н. Я. Використання спеціальних бухгалтерських знань при розслідуванні економічних злочинів: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Харків – 2004. – 197 с.
3. Беляк А.В. Банковские риски: проблемы учета, управления и регулирования. – М.: Издательская группа „БДЦ-пресс”, 2004. – 256 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Хлистова Надія Борисівна – ад’юнкт кафедри кримінального права та кримінології Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ України

Назимко Єгор Сергійович – курсант другого курсу факультету міліції громадської безпеки Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ України

Ст. 46 Кримінального кодексу (далі - КК) України закріплює інститут примирення злочинця з потерпілим, згідно з яким особа, що вперше вчинила злочин невеликої тяжкості звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона примирилася з потерпілим та відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду. Елементи кримінально-правового компромісу також містяться у ст. 45 та ч. 1 ст. 66 КК України, що враховують факт добровільного відшкодування особою, яка вчинила злочин, завданого збитку або усунення заподіяної шкоди, у якості підстави (разом із вчиненням злочину невеликої тяжкості вперше, щирим каяттям та сприянням розкриттю злочину) звільнення від кримінальної відповідальності (ст. 45 КК України) та обставини, яка пом’якшує покарання, відповідно (п. 2 ч. 1 ст. 66 КК України).

На нашу думку, примирення потерпілого зі злочинцем - лише частина інституту та процесу медіації, а, від цього, названі вище статті потребують вдосконалення відповідно до західноєвропейських програм кримінально-правового компромісу, що є цілком зрозумілим. На це звертає увагу і Ю. В. Голик, який зазначає: «Якщо нехтувати можливостями, які надає медіація, кримінальна юстиція захлинеється у потоці дрібних кримінальних справ і перестане функціонувати» [4, 30]. Розумний компроміс, досягнення якого, не заперечуючи принципи об’єктивної істини, справедливості, законності,

презумпцію невинуватості та інші засади кримінального судочинства, сприятиме усуненню негативних наслідків злочину та справедливому розв'язанню справи. До того ж цей кримінально-правовий захід гарантований ч. 5 ст. 55 Конституції України, яка зазначає, що кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

В межах Європи питання медіації врегульоване, наприклад, такими нормативно-правовими актами, як: Рекомендація РЄ про посередництво у кримінальних справах (1999 р.) [1, 86-98]; Рамкове рішення Ради ЄС «Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві» (2001 р.), відповідно до якого всі країни ЄС зобов'язані поширювати посередництво в кримінальних справах та забезпечувати прийняття до розгляду будь-якої угоди між потерпілим та правопорушником, досягнутої в процесі посередництва (причому до 22 березня 2006 р. всі країни ЄС в обов'язковому порядку повинні були прийняти закони, які забезпечували б проведення посередництва у кримінальних справах) [1, 72-77]; Європейська конвенція про здійснення прав дітей (1996 р.), яка закликає до більш широкого застосування медіації [2, 455] та ін.

Але, як зазначає М. І. Хавронюк, усі ці рекомендації Україною поки що фактично ігноруються [3, 540]. Провівши аналіз зазначених міжнародних документів та положень медіації за КК Франції, Молдови та Бельгії, на жаль, слід зазначити, що український законодавець недостатньо враховує досвід країн Західної Європи в питаннях використання відновлюючих заходів у кримінальному праві.

Враховуючи вищезазначене вважаємо за доцільне винести на обговорення такі положення:

по-перше, випадки звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України) та примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України) доцільно поширити і на розгляд справ про злочини середньої тяжкості. У багатьох країнах сферу застосування посередництва розширено і на більш тяжкі злочини: наприклад, в Молдові на злочини середньої тяжкості, у Бельгії це справи про злочини, карані тюремним ув'язненням на строк до 20 років, а у Франції обмежень взагалі немає [3, 542];

по-друге, пропонуємо закріпити у ст.ст. 45 та 46 КК України положення про те, що від кримінальної відповідальності можуть звільнитися особи, які вчинили необережний злочин, незалежно від наявності в їх діяннях сукупності чи повторності необережних злочинів, а також вчинили умисний злочин вперше. Процедури посередництва між жертвою і злочинцем в різних країнах у переважній більшості випадків проводиться і щодо сукупності та повторності злочинів проти власності або нетяжких насильницьких дій, вчинених, як правило, неповнолітніми;

по-третє, бажано було б доповнити ч. 1 ст. 66 КК України ще однією обставиною, що пом'якшує покарання – примирення потерпілого з особою, яка вчинила тяжкий чи особливо тяжкий злочин. У ч. 2 ст. 66 КК України передбачено, що при призначенні покарання суд може визнати такими, що пом'якшують, і інші обставини, не зазначені в частині першій цієї статті. Внесенням цих змін буде закріплено обов'язок, а не право суду враховувати медіацію при скоєнні тяжких чи особливо тяжких злочинів. Таке положення має на меті захист прав та свобод як потерпілого, так і особи, що скоїла злочин;

по-четверте, що стосується норм Особливої частини КК України, то доцільно створити перелік злочинів, при яких допускається укладання компромісної угоди. Але він повинен бути максимально виваженим та прорахованим для того, щоб в свідомості пересічних громадян це не ототожнювалося із середньовічною індульгенцією про викуплення гріхів для кожного, хто їх вчинив.

Література:

1. Вестник восстановительной юстиции. – М., 2002. – Вып. 4. – с. 72-77.
2. Збірка договорів Ради Європи. – К., 2000. – с. 455.
3. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації. Монографія. – К., Юрисконсульт, 2006. – 1048 с.
4. Голик Ю. В. Философия уголовного права: современная постановка проблемы / Философия уголовного права. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 348 с.

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS AS THE MAIN PRINCIPLE OF ADMINISTRATIVE LAW

Valentyn V. Galunko

*candidate of legal sciences, Head of General juridical disciplines department
Kherson Law Institute Kharkiv National University of Home Affairs*

In legal literature the problem of administrative law principles remains quite polemical. This question was to one or another extent traversed by such outstanding native administrativists as B.V. Averyanov, O.M. Bandurka, Yu.P. Bityak, A.S. Vasilyev, E.V. Dodin, S.V. Kivalov, V.K. Kolpakov, I.P. Golosnichenko, V.M. Plishkin and others. Though from one side, they have not accomplished the common conception of the problem, from another side monographs, dedicated to the interpretation of the administrative law principles have not been published in Ukraine. Hereby concludes the actuality of future investigations concerning the proposed problem.

In Euroatlantic literature administration principles have not occurred to be paid much attention. According to V.M. Plishkin, that happened due to subjective reasons, as "the fathers of administration study" A. Fayol and F. Tailor admonished less the notion of "principle" must never be interpreted in scientific sense [1, p.102]. But the presented point of view is not the only one existing in Western administration study. Thus, for example, according to G. Kuntz and S.O'Donnel, it is the very occurrence of principles to 'approve the scientific character of administration [1, p. 103].

The principles theory, in general, and that of state administration, in particular, was being developed most tumultuously during the period when Ukrainian lands formed the consistent part of the Russian Empire. If to ignore the ideological colouring of those times' scientific works, some of the statements in the pointed sphere, as mentioned by them, in our point of view may be considered to be actual under modern conditions as well.

S.S. Alekseev stated, that the very essence of law is unfolded via principles, i.e. they directly introduce the nature of law, its basis, general patterns of social life, tendencies and demands [2, p. 98]. Administrative scientists, in their turn, understood under the principles of administrative law the main fundamentals (ideas complex), characterizing its nature, strengthening the patterns of its development and determining the mechanism of administrative law regulation of ministerial relations [3, p.34]. A.P.Koneev emphasized several administrative law principles of social relations regulation, i.e. its scientific character (objectivity), unity of equal rights and equal responsibilities, legality [3, p.35]. Y.A.Yusupov has successfully, in our

opinion, divided them into general ones and those of administrative law institutes. He stated that institutes' principles reflect objective laws of separate legal relationships' development directly influenced by them. At the same time they accumulate general principles of administrative law [3, p. 35,43]".

Most native scientists, who work in the sphere of administrative law, tend to similar interpretation. Nearly all of them consider principles to be the necessary condition of theoretical provisions for one or another activity by subjects of power authorities definition.

As for the problem of definitions and their classification, here native and foreign scientists do not keep the same point of view.

Yu.P. Bityak interprets the principle as the outlet, objectively determined fundamental basis, relevantly to which the system as well as the essence of the administrative law are formed and function [4, p. 29]. According to Y.K.Kolpakov the principles of state administration are its positive patterns, as cognized by science and practice, fixed in legal norms or generalization of the legal rules, being in force. Positive principles are treated as those corresponding to human demands [5, p. 18]. O.M. Bandurka states that the principle of certain activity is as a rule understood as its outlet, primary provisions, governing resolutions determining the most important rules, according to which the activity may be organized and realized [6, p. 203].

In our opinion, the matter of the above mentioned definitions does not differ greatly. Each of them just reveals in more detail the general interpretation of the administrative law principles, belonging to one or another sphere.

By virtue of the presented views by the outstanding scientists as well as our own treatment of the subject and method of administrative law, we occur able to formulate the administrative law principles. We tend to interpret them as the main activity lines belonging to the administrative power subjects and aimed at provision of human and citizen rights and freedoms protection, including those against willfulness of state authority institutions.

Concluding of the essence of the concrete administrative law principles, in our point of view, is to be started with research of administrative law reform's doctrine provisions. In native administrative jurisprudence most precisely they were studied by Y.B. Averyanov, who investigated them in the sphere of administrative law principles' formation.

The main thesis to draw his attention was that modern native administrative law still fundamentally differs from that of European countries due to its "spirit", its ideology. According to his point of view in European countries it is orientated to guaranteeing and effective protection of human rights and freedoms. In our country it is orientated to satisfaction of state's and state administration's needs (in fact, of those, belonging to state apparatus).

To counterbalance the aforesaid "anthropocentric" ideology is proposed to form the basis for administrative law doctrine. According to the mentioned

ideology a state must “be in service” for the interests of its citizens, i.e. act "for the welfare of human being" by means of overall provision of the priority of his rights, freedoms and interests in the sphere of public administration activity (executive power and local government institutions). In accordance with such mediations he proposes to overinterpret the principles of the administrative law study in direction of "anthropocentric" ideology, while the first of the administrative law principles must be the principle of law supremacy [8, p.57].

When considering constitutional statements about "Confirmation and provision of human rights and freedoms" [9] he reads the following two aspects in the principle of law supremacy. The first is the one concerning "approval" of human rights, which includes the range of problems, connected with the exact fact of provision of the subjects with rights, with the list and essence of these rights, with their independent legalization (normalization). Another aspect is the "provision" of rights, which reflects all of the measures and permits the above mentioned subjects to realize the provided rights, i.e., in fact, to use the formally provided opportunities aiming at satisfaction of own demands and interests. Accordingly, V.B. Averyanov comes to the conclusion that supremacy of law causes, first of all, the accent over the aspect of human rights' "provision" [8, p. 60]. The author supports, in general, the described direction of administrative law principles' development.

Tending towards objectivity, we should propose to study other administrativists' points of view, concerning administrative law principles' formation and classification.

Leading Russian administrativist L.L. Popoy considers the principle of personal rights and interests priority to be the most important principle of administrative law. In his opinion, the mentioned principle is especially significant for administrative law regulation, because it is the very process of executive power realization, when human and citizen rights and freedoms become real and guaranteed, when their defense is compulsory. The formation of administrative status of a person is realized via the norms of administrative law [10, p. 50, 51]. Besides, there exist other neither polar, nor similar to the mentioned points of view concerning the nature and classification of the administrative law principles [11, p. 18, 19; 12, p. 15].

Principles as mentioned above and presented by outstanding administrative law scientists, in our point of view, have an objective base. Besides, they, as a rule,

do not contradict but supplement one another. At the same time, they possess the following conceptual contradiction. One of them form the principles of state administration, others form those of administrative law. Under the conditions of modern life we experience the necessity to solve the presented problem.

In our point of view, it is precisely Y.B. Averyanov to be right. He considers the category of "administration" under the conditions of modern life may not be used in full measure, as far as it possesses the definite sense and exhausts the whole capacity of activities, realized by public power institutions. In his opinion, administration may only be defined as a part of public power activities. We tend to support such interpretation of administrative law and state administration division in correlation of a part to the whole.

Relatively, several principles of state administration may as well be used for administrative law as a whole. However, simple mechanical borrowing is here inappropriate.

In our point of view, one of the head administrative law principles peculiar to a modern democratic state, where the civil society is being built, must be the principle of human rights and freedoms protection.

We propose to make an attempt to prove the mentioned hypothesis via the provisions of the law philosophy. The mentioned philosophy in its turn upholds the intrinsic human rights and those by Constitution of Ukraine, whose provisions are called for specifying, interpretation and detailed elaboration of administrative law.

According to law philosophy thesis, the principle of human rights and freedoms protection might be considered with accord to two main types of law interpretation, i.e. the philosophy of intrinsic rights and that of positivism.

Intrinsic rights appear from social and human nature, human mind, general moral principles. That is the reason why we consider it reasonable and just. Its main ideas are connected with intrinsic human rights, such as freedom, equality, safety, counteraction against violence etc. The conception of juridical sense of justice establishes that the rights are objective in respect to law due to their natural character. Law is interpreted as artificial, subjective and temporary phenomenon.

Rights are primary and defining in respect of law, which is considered to be secondary, or derived from rights. Aiming at law to become a juridical phenomenon, it must correspond to intrinsic rights and coordinate with it [13, p. 113]. According to P. Novgorodtsev, juridical sense of justice has inherent the opportunity to designate the moral estimation of positive law which, in its turn, is based on intrinsic rights [14, p. 5].

In general, intrinsic rights may be defined as universal, objective phenomenon, which is primary from law and state and embodies objective human values and demands, as well as acts as the absolute criterion of all human attitudes' juridicity.

On this basis we consider that in a democratic legal state, organization of human rights and freedoms protection is the main global course of activity by power authorization subjects as public power representatives. Consequently,

according to intrinsic rights thesis, provision of human rights and freedoms is the main principle of administrative law.

Positivism, in its turn, acting as sense of justice type presents the possibility to highlight the administrative law key points quite differently.

An outstanding German scientist R. Iyering stated that “ the aim of law is piece, while its means is fight. Until law is assaulted by non-law (though this process will last as long as the world exists), it will not be deprived of battle necessity. Life of law is a struggle: national, that of state power, positional, personal [15, p.15]”. By this, he occurred to formulate the law theory of person's conscious effort and interests contest as a factor of law generating, but state power as the formal source of law [16, p. 229]. On the basis of R. Iyering's law viewpoints and positive philosophy, established by O. Kont, appears positive law doctrine. Neither dogma nor highest reason but concrete rules are defined to be the unique object of study [16, p. 229]. Positivism successfully brings to jurisprudence the notion of "subjective law" as derived from objective law which is prescribed by the state. The state delegates subjective rights and prescripts juridical duties in obedience to the norms of law. Thereby the positivists equate law and rights.

Such rationalistic, simple and effective, from the point of view of the state, doctrine quickly won first German jurisprudence, later, in IX c., that of all other European countries, including Russian and Austro-Hungarian Empires, which owned Ukrainian lands.

Implementation to both theory and practice of the mentioned sense of justice presented the opportunity to indicate the principles of stable law order establishment, to study in detail law norm structure and legal responsibility grounds, as well as to classify legal norms and normative acts and types of interpretation [13, p. 115].

Positivism was an indispensable element of the Soviet Law and many of its theoretical provisions continue their existence in the native administrative law theory and practice. However, let us indicate a quite significant inherent defect it possesses. According to the legal rule, positivism cannot behold a human, but vice versa an individuum appears to be a "cog" for the state as for legal rules execution.

That is the reason for us to consider the idea of resorting under modern conditions the principle of administrative law, that were developed upon the theory of positivism, not reasonable from scientific point of view.

At the same time, positivism remains to be all extremely important theory, which enables the administrative law to elaborate and to improve its imperative nature. It must be established under modern conditions, basing on the intrinsic rights, and aimed foremost to protection of human rights and freedoms.

According to such all approach we consider it reasonable to base the principles of administrative law on philosophy of intrinsic rights. Most significant one is to be the principle of human rights and freedoms protection. Regardless of positivistic sense of justice as the base, improvement and extension of administrative law with new methods is quite advisable.

At the beginning of XX c. P. Novgorodtsev under the condition of positive rights struggle attempted to subordinate it with intrinsic rights. At the beginning of XXI c. Limits are to be reasonable, as some scientists try to "overcome completely the positivistic-legalistic sense of justice [17, p. 50]". We come to the conclusion that positive law is neither good nor bad, the essence lays in the very direction of its application. If to use it for the execution of the main administrative law principle, i.e. that of human rights and freedoms protection, it may not merely occur to be useful, but also, in our opinion, is indispensable in the sphere of administrative law. To say it in other words, we propose to subordinate the positive law to the principles of intrinsic law principles as one of the most effective means of its improvement.

In this case the imperative nature of administrative law remains unchanged, while its purpose alters. Earlier it served the state and under the conditions of legal social state its main purpose is human rights and freedoms protection.

The whole above mentioned presents an opportunity to formulate the main features, which prove protection of human rights and freedoms as one of the administrative law principles.

1. Intrinsic rights originate from social and human nature, human mind, general morality of the mankind. It is wise and just. Its initial purposes include the human intrinsic rights (freedom, equality, safety etc.) protection. Besides, it provides the human with the right of violence resistance.

2. Any regulatory-legal act is only then considered to be legal, when it corresponds to intrinsic rights.

3. Main global direction of power authority subjects' activity (as public power representatives) according to intrinsic sense of justice is presented by human rights and freedoms protection.

4. Positivistic sense of justice is not appropriate to be used during administrative law principles' formation, whereas this theory due to its form does not behold a essence. A person here appears to be a "cog", aimed at establishment and realization of legal norm.

Consequently, we consider it appropriate 1) to elicit the principles power authorization subjects' activity on the basis of intrinsic law philosophy; 2) to use the positive sense of justice as the means of effective methods of administrative law principles elaboration.

Therefore, in our opinion the thesis of the principle of human rights and freedoms being the most important one in administrative law is quite indisputable.

REFERENCE LIST

1. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ. К.: НАВСУ, 1999.-702 с
2. Алексеев С.С. Общая теория права: В 2 т. - М.: Юрид. лит., 1981. Т.1.-360 с.
3. Юсупов В.А. Теория административного права. - М.: Юрид. лит., 1985.-160 с.
4. Адміністративне право України : Підруч. / Ю.П.Битяк, В.М.Гарашук, О.В.Дьяченко та ін.; За ред. Ю.П.Битяка. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - 544с.
5. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
6. Кравченко Ю.Ф. Свобода як принцип демократичної правової держави: Монографія. - Харків: Вид. НУВС, 2003. - 406 с
7. Державне управління: Навч. посіб. /А.Ф.Мельник, О.Ю.Оболенський, А.Ю.Васіна, Л.Ю.Гордієнко; За ред. А.Ф.Мельник. - К.: Знання-Прес, 2003. - 343 с
8. Авер'янов В.Б. Утвердження принципу верховенства права у новій доктрині українського адміністративного права// Бюлетень Міністерства юстиції України. - № 11, 2006 . – с. 57-70
9. Конституція України// Відомості Верховної Ради України. - 1996. -№ 30, ст. 141
10. Административное право: Учебник/ Под ред. Л.Л. Попова. - М.: Юристъ, 2002. - 697 с.
11. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
12. Гончарук СТ. Адміністративне право України: Навч. посіб. - К., 2000. - 240 с.
13. Галуцько В.В., Пономаренко Г.О., Шкарупа В.К.. Теорія держави і права: Навч. посіб. / За заг. ред. д.ю.н., профес., засл. юр. України В.К. Шкарупи. - Херсон: ХМТ, 2007. - 278 с.
14. Прокопов Д. Ідея природного права та її теоретичний аналіз П.Новгородцевим// Юридична Україна. 2006, № 11. - с. 4-9
15. Р. Іерингъ. Борьба за право/ Пер. В.И.Лойко. - СПб.: Издател. «Весники знанія (В.В.Битнера), 1912.-71 с.
16. Теорія держави і права. Академічний курс: Підруч. /За ред. О.В.Зайчука, Н.В.Онщенко. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 688 с.

17. Патеї-Братасюк М.Г. Філософія права. Курс Лекцій. - Тернопіль, 2002.-131 с.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ПРОСТИТУЦІ ТА ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ У СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЯХ. СТАНОВИЩЕ В УКРАЇНІ

Бас Юлія Леонідівна

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Дане дослідження має на меті розгляд і об'єктивізацію такого явища як вивезення за кордон дітей з України у сексуальних цілях. Слід відзначити, що дана проблема є порівняно новою для українського суспільства, але яка набула значного поширення в останні роки. Всеукраїнський Комітет захисту дітей досліджує дотримання прав дитини в Україні вже протягом 10 років. За цей час було проведено низку моніторингів та досліджень щодо порушень прав дитини у різних сферах: охорона здоров'я, освіта, майнові права та ін. Широкий напрацьований досвід дає нам право констатувати, що найбільш делікатною, завуальованою та важкодоступною є тема сексуальних зловживань щодо дітей.

Незаконна торгівля людьми, контрабандний провіз, фізична та сексуальна експлуатація та викрадення, а також економічна експлуатація дітей, навіть у її найгірших формах, є повсякденною реальністю, що оточує дітей у всіх регіонах світу, і в Україні зокрема. За часи тоталітарного комуністичного режиму, коли Україна входила до складу Радянського Союзу, питання сексуальної експлуатації не піднімалось на офіційному рівні, Але проституція існувала, вона була в латентній формі.

З часу здобутою Україною незалежності, у 1992 році, і переходу суспільства до засад демократичного устрою і вільного ринку поряд із позитивними змінами миттєво розрослися всі існуючі в зародковому стані вади та хвороби суспільства - злидні, жебрацтво, безпритульність, алкоголізм та наркоманія. Проституція, в тому числі вже і дитяча, стала однією з найприбутковіших індустрій тіньового бізнесу і розширила свої кордони.

Економічна криза з усіма її негативними наслідками зuboжінням населення, масовим безробіттям, вимушеною міграцією та заробітчанством зробила дітей найбільш вразливою категорією населення, лишаючи їх напризволяще, занедбанними, голодними та беззахисними. І

саме ці діти стають об'єктами залучення до тіньового бізнесу: проституції, експлуатації дитячої праці, нелегального вивозу за кордон та продажу в будинки розпусти, а також для використання у якості донорів у медичних цілях.

На сьогодні масштаби цього явища в Україні дають всі підстави стверджувати, що ми маємо до діла широко розгалуженою глобальною системою злочинності, озброєної найсучаснішими технологіями і методиками.

В Україні тривалий час працюють такі всесвітньо відомі організації як Winrock International, IOM, La Strada, спеціалізовані на захисті прав жінок. Цими організаціями з року в рік ведеться серйозна упереджувально-консультативна діяльність у тісній співпраці з правоохоронними органами, здійснюється моніторинг стану справ у цій сфері. Створено широку мережу реабілітаційних закладів для жінок-жертв сексуальних насильств.

Щодо неповнолітніх мусимо констатувати:

- в Україні не існує організації, яка відстежує нелегальний вивіз неповнолітніх;

- ця проблема перебуває поза полем зору держави;

- не існує відповідної статистики щодо дітей, вивезених за кордону сексуальних цілях;

- попри те, що законодавчо ця інформація не належить до переліку даних з обмеженим режимом доступу, вона фактично існує в закритому режимі і є *tabula rasa* для громадськості. Треба зазначити, що в Україні немає систематизованого законодавства з питань захисту прав дітей. Окремі положення регулюються рядом нормативних актів з різних галузей права. Щодо сексуальної експлуатації дітей (в тому числі і вивезення дітей за кордон у сексуальних цілях), котру за обсягом моральних та фізичних збитків чимало правників прирівнюють до катувань, то це є одним з найтяжчих порушень прав, яким можуть бути піддані діти.

Велику увагу приділяє захисту прав і свобод особи і, особливо, неповнолітнього адміністративне законодавство. Так, наприклад, в ньому передбачена як профілактична міра – норма, за якою встановлена відповідальність за зайняття проституцією – ст. 181¹ КУпАП України (штраф від 85 до 170 грн.). Також існують такі норми: ухилення від обстеження та профілактичного лікування осіб, хворих на венеричну хворобу (ст. 45 КУпАП України); доведення неповнолітнього до стану сп'яніння (ст. 180 КУпАП).

Усі ці норми не мають прямого відношення до розглядуваної проблеми, втім усі вони мають певний стосунок щодо попередження втягування неповнолітніх до зайняття проституцією і дуже віддаленою мірою – до попередження вивозу дітей закордон у сексуальних цілях.

Нинішній стан розвитку українського суспільства зумовив поширення не лише прогресивних досягнень щодо розбудови інститутів громадського управління, гласності, але й породив негативне накопичення проявів анти-суспільної поведінки, що впливає на моральний розвиток всього суспільства. До таких проявів, без сумніву, належать злочинність як загальне явище і проституція зокрема.

Розповсюдженість проституції у більшості випадків існує там, де є урбанізовані міста, з розгалуженою мережею ресторанів, казино й інших розважальних закладів. По представницькому рівню повії – це здебільшого особи з сільських населених пунктів та міст районного значення, де існує велике безробіття. Між іншим, саме ці міста є “постачальниками” проститутток до великих міст та в систему торгівлі людьми. Так, за деякими даними, в географічному аспекті найактивнішими постачальниками повії є невеликі міста районного масштабу (з населенням до 150 тисяч осіб) Південного та Східного регіонів України. Центральна, а особливо Західна Україна меншою мірою розглядаються як донорські регіони – в силу певних соціокультурних та релігійних факторів. На думку всіх респондентів чинна система законодавства не є досконалою. Значною мірою система ювенальної юстиції в Україні перебуває у зародковому стані. Проблема торгівлі людьми є порівняно новою в українському суспільстві і тому не достатньо врегульованою у національному законодавстві.

Практично не існує диференціації у підходах до дітей і дорослих. Не існує спеціальної юридичної відповідальності за незаконний вивіз дітей та підлітків у сексуальних цілях.

Водночас, глобальність цієї програми не передбачає створення єдиного дієвого механізму щодо її реалізації. За реальної відсутності чіткої і злагодженої координації між правоохоронними структурами МВС, СБУ, Генпрокуратурою та Інтерполом, відповідними міждержавними структурами, відсутністю належної співпраці з неурядовими правозахисними організаціями та недостатньою інформованістю громадськості про хід реалізації Програми, важко говорити про її успіх.

Спеціального законодавства щодо охорони дітей, які стали жертвами від сексуального насилля, в Україні немає. Але існують норми, що передбачають піклування про зміцнення та охорону дітей та підлітків (ст. 59 Основ законодавства про охорону здоров'я України), забезпечення дітей і підлітків медичною допомогою (ст. 60), контроль за охороною здоров'я дітей у дитячих виховних і навчальних закладах (ст. 62), які передбачають додатковий контроль держави за здоров'ям підлітків.

ОРГАНИ, УПОВНОВАЖЕНІ РОЗГЛЯДАТИ СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Бондар Валерія Валеріївна

ст. лейтенант міліції, ст. викладач-методист навчально-методичного відділу Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ України, ад'юнкт заочної форми навчання КНУВС

Для забезпечення обґрунтованого, справедливого притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності та накладення адміністративного стягнення велике значення відіграє з'ясування кола державних органів (посадових осіб), які компетентні розглядати та приймати рішення по справах про адміністративні правопорушення.

У відповідності з діючим законодавством застосовувати норми адміністративного права по одній і тій же справі можуть декілька правозастосовчих органів. Не рідко одна справа передається від одного органу до іншого, причому кожний з них виконує тільки ті дії, які відносяться до його компетенції. Так, наприклад, державні інспекції та їх посадові особи виявляють правопорушення, затримують правопорушників, складають протоколи про правопорушення; інші органи, уповноважені законом, розглядають ці справи; установи банка приймають штрафні суми; судові виконавці виконують постанови про накладення адміністративного стягнення.

В залежності від ролі, змісту та об'єму повноважень, форм і методів участі органів (посадових осіб) та громадян, учасників провадження по справах про адміністративні правопорушення можна поділити на декілька груп:

а) Компетентні органи та посадові особи, які уповноважені приймати відповідні акти, складати правові документи, які впливають на хід справи. Наприклад, до таких органів та посадових осіб слід віднести: по-перше, органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення; по-друге, осіб, які мають право складати протокол про адміністративні правопорушення; по-третє, осіб, які наділені правом здійснювати процесуально-забезпечувальні міри примусу.

б) Особи, які мають безпосередній інтерес до справи. До них відносяться: по-перше, особи, які притягуються до адміністративної відповідальності; по-друге, потерпілий та його законні представники.

в) Особи та органи, які сприяють здійсненню провадження. До даної групи учасників провадження відносяться: свідки, експерти, перекладачі.

Деякі вчені до цієї групи відносять також спеціалістів та понятих. [2; 133]. В кодексі України про адміністративні правопорушення не

передбачено в якості учасників провадження спеціалістів та понятих, що, на нашу думку, потрібно виправити. На практиці спеціаліст та поняті іноді являються учасниками провадження. Виправити дану прогалину можливо, перейнявши досвід Російської Федерації (РФ). В кодексі РФ, вже виправлені недоліки старого законодавства шляхом закріплення в главі 25 в статтях 25.7, 25.8 - правове положення спеціаліста та понятих.

г) Інші особи та органи, які сприяють виконанню постанов по справі, профілактиці адміністративних правопорушень (наприклад, громадські організації, трудові колективи, адміністрації підприємств, установ, організацій).

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення зазначені в ст. 213 КУпАП.

Таке різноманіття пояснюється великою кількістю адміністративних проступків, які посягають на різні сфери суспільних відносин. Орган (посадова особа), розглядаючи окремий адміністративний проступок, повинен мати уявлення про специфіку відносин, які ним торкаються. Наприклад, логічним є той факт, що справи, які пов'язані з порушенням порядку та умов ведення насінництва, розглядаються органами державного контролю в насінництві. Дане розмежування компетенцій про розгляд адміністративних правопорушень між органами адміністративної юрисдикції дозволяє на законних підставах кваліфіковано, ефективно та оперативно прийняти рішення по справі.

Однак таке розмаїття органів, які наділені правом розглядати справи про адміністративні правопорушення, мають і негативні моменти. Вони пов'язані з тим, що органи адміністративної юрисдикції знаходяться в постійній динаміці (реорганізуються, змінюються, спрощуються їх повноваження і т.п.), що потребує внесення відповідних змін до законодавства про адміністративну відповідальність, а саме в главі 17 КУпАП. Така динамічність законодавства про адміністративну відповідальність впливає на рівень законності та правопорядку на Україні.

Саме то, удосконалення інституту адміністративної відповідальності повинно йти не тільки шляхом кодифікації його правових норм, а й шляхом організаційного забезпечення діяльності юрисдикційних органів, що передбачено в концепції реформи адміністративного права.

Доцільно чіткіше розподілити ролі у самій системі органів адміністративної юрисдикції, упорядкувати інстанції, а не зв'язки між суб'єктами, які розглядають справи про адміністративні правопорушення. Чинне законодавство України досить чітко виділяє суб'єкти юрисдикції, як органи першої інстанції, через які проходить основна частина справ про адміністративні правопорушення.

Досить широкими повноваженнями наділені адміністративні комісії – колегіальні органи, що утворюються і діють при виконавчих комітетах

сільських, селищних, міських радах. (ст. 218 КУпАП). Аналіз юридичної літератури та відповідних актів дозволяє виділити ряд особливостей, притаманних юрисдикційній діяльності адміністративних комісій.

Ще у 1927 р. Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет і Раднарком УРСР видали Постанову “Про надання адміністративним органам права вживати заходів адміністративного впливу за маловажні праволомства”. Згідно з цією Постановою, для звільнення судових установ від маловажних кримінальних справ і прискорення їх вирішення адміністративним органам різних рівнів було надано право вживати заходів адміністративного впливу за певні (маловажні) праволомства. Терміном “праволомства” у ті часи позначалося правопорушення [5; 517]. Набагато пізніше, Указом Президії Верховної Ради УРСР 06 березня 1988 року було затверджено Положенням про адміністративні комісії. На даний час їх правовий статус закріплено в ст.ст. 214-218 КУпАП. В даних статтях зазначається, що в одному випадку вони розглядають справи про будь-які адміністративні правопорушення, накладаючи адміністративні стягнення у вигляді штрафу (наприклад, порушення правил торгівлі на ринках – ст.159 КУпАП), в інших – розглядають тільки певні категорії справ (наприклад, порушення Правил охорони електричних мереж – ст.99 КУпАП, коли правопорушення вчинено громадянином).

В той же час потрібно відзначити, що на практиці в діяльності адміністративних комісій при державних адміністраціях (виконавчих комітетах) міських рад щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення виявляється юридична некомпетентність її членів, які у більшості своїй не мають відповідної освіти. Також істотним недоліком в постановах по справах про адміністративні правопорушення є відсутність необхідних відомостей про осіб, щодо яких розглядаються справи, неповне зазначення обставин вчинення правопорушення і підстав притягнення до адміністративної відповідальності, нечітке формулювання суті прийнятих постанов (рішень). Невиконання вимог закону щодо змісту і форм процесуальних документів, що складаються при розгляді справ про адміністративні правопорушення, нерідко тягне за собою порушення прав та інтересів потерпілих і тих, яких притягують до відповідальності.

Однією з причин незадовільного стягнення адміністративних штрафів за постановами адміністративних комісій є те, що відповідні особи рідко додержуються строків надсилання матеріалів для примусового виконання цих постанов до суду. Коли такі матеріали надходять, вони містять десятки постанов про стягнення адміністративних штрафів у примусовому порядку, по яких закінчився або закінчується строк давності притягнення до відповідальності. Така юридична безграмотність, а інколи й безвідповідальність службових осіб при

організації цієї роботи в комісіях обертається безкарністю правопорушників.

Це має місце тому що виконавчі комітети рад перевантажені іншою роботою, і тому розгляду матеріалів про адміністративні правопорушення увага приділяється виходячи із остаточного принципу, що перетворює розгляд у формальність.

Адміністративні комісії та виконавчі комітети рад при здійсненні юрисдикційної діяльності, є практично безвідповідальними, що зовсім не сприяє їх зацікавленості у якісному, об'єктивному розгляді адміністративних справ. Саме тому, доцільно було б значно обмежити (а у Концепції реформи адміністративного права України пропонується взагалі скасувати) повноваження адміністративних комісій та виконавчих комітетів місцевих рад щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення та застосування стягнень у вигляді штрафу.

Література:

1. Аверьянов В.Б. Аппарат государственного управления: содержание деятельности и организационные структуры.— К.: Наук. думка, 1990.— 145 с.

2. Авер'янов В.Б. Виконавча влада і адміністративне право. — К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. — С. 515-516.

3. Агапон А.Б. Административная ответственность: Учебник. — М.: Статуту, 2000.-С.85-86.

4. Административная ответственность в СССР/Под. ред. В.Н. Манохина и Ю.С. Адушкина. — Саратов: Изд-во Саратовского Университета, 1988. — 168 с.

5. Административное право. Общая и особенная части. Учебник под ред. докт. юрид. наук, проф. А.П. Коренева. М., МВШМ МВД СССР, 1986. — 487 с.

6. Адміністративна відповідальність в Україні: Навч. Посібник / Комзюк А.Т., Гуменюк В.А., Синьов О.В. та інші / За заг. ред. А.Т. Комзюка. 2-е вид., виправл. і доп. — Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2001. — 528 с.

7. Адміністративне право України: Підручник для юрид. вузів і фак. / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, В.М. Гаращук та ін./ За ред. Ю.П. Битяка. — Харків: Право, 2000. — 198-199 с.

8. Бандурка А.М., Тищенко Н.М. Административный процесс: Учебник. — Харьков. Изд-во НУВД, 2001. — С.177.

9. Бахрах Д.Н. Административное право. Учебник для вузов. — М.: БЕК, 1997. — 386 с.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

Бреян Тарас Андрійович

викладач кафедри конституційного, адміністративного і міжнародного права Юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Загальновідомо, що галуззю права, яка “обслуговує” суспільні відносини управлінського змісту і в яких обов’язково хоча б один учасник – орган публічної влади (його посадова особа) – є адміністративне право.

Саме нормами цієї галузі (адміністративно-правовими нормами) регулюються відносини щодо управління об’єктами державної власності.

Сьогодні нормативно-правова база в сфері управління державною власністю, як показує правозастосовна практика, свідчать дослідження науковців-правників, в цілому є системно завершеною та функціонально придатною.

Так, системотворчим актом, покликаним врегулювати та охороняти аналізовані відносини є Закон України “Про управління об’єктами державної власності” [1], у відповідності з яким зміст управління об’єктами державної власності полягає у здійсненні Кабінетом Міністрів України (уповноваженими ним органами, іншими суб’єктами, визначеними цим Законом) повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об’єктів, пов’язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними з метою задоволення державних та суспільних потреб. Компетенція кожного державного органу чітко виписана в адміністративно-правових нормах вказаного закону.

Організаційні відносини, пов’язані з передачею в оренду майна державних підприємств та організацій регламентуються відповідними адміністративно-правовими нормами Закону України “Про оренду державного та комунального майна” [2].

В системі адміністративного законодавства, що регулює управлінські відносини щодо об’єктів державної власності існує значний масив загальних та спеціальних підзаконних актів. Так, порівняно недавно набули чинності наступні постанови Кабінету Міністрів України “Про часткове зняття обмежень щодо розпорядження об’єктами права державної власності” [3], “Про затвердження положення про Єдиний реєстр об’єктів державної власності” [4], “Про затвердження методики проведення інвентаризації об’єктів державної власності” [5], “Про управління корпоративними правами держави в АПК” [6].

Окремі акти адміністративного законодавства в силу часу свого прийняття та розвитку якісно відмінних відносин з приводу управління

державною власністю в умовах ринку потребують перегляду, оновлення. Так, правовий статус Фонду державного майна України – державного органу, який здійснює державну політику в сфері приватизації державного майна, виступає орендодавцем майнових комплексів, що є загальнодержавною власністю, визначений ще Тимчасовим положенням про Фонд державного майна України, затвердженим постановою Верховної Ради України від 7 липня 1992 року [7]. Аналогічне стосується регулювання діяльності управлінь майном області обласної, управлінь майном міста Київської та Севастопольської міської державної адміністрації та відділів управління майном району районної і районної у місті Севастополі та управлінь майном району районної у місті Києві державної адміністрації, типові положення про які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 1996 р. № 580 [8].

Література:

1. Офіційний Вісник України. – 2006. – № 41. – Ст. 2726.
2. Офіційний Вісник України. – 1992. – № 30. – Ст. 416.
3. Офіційний Вісник України. – 2005. – №9. – Ст. 472.
4. Офіційний Вісник України. – 2005. – №8. – Ст. 436.
5. Офіційний Вісник України. – 2005. – №48. – Ст. 2998.
6. Офіційний Вісник України. – 2006. – №20. Ст. 827.
7. Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 39. – Ст. 581.
8. Зібрання постанов Уряду. – 1996. – № 13. – Ст. 354.

АДМІНІСТРАТИВНО ПРАВОВІ ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Гара Володимир Петрович

студент 1 курсу юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Уперше поняття «корупція» виникло 17 грудня 1979 року на XXXIV сесії Генеральної Асамблеї ООН. Її трактували як «здійснення посадовою особою будь-яких дій чи бездіяльність у сфері її посадових повноважень за винагороду в будь-якій формі в інтересах особи, яка надала таку винагороду, з порушенням посадових інструкцій і без порушення їх».

З досвіду закордонних країн, в Україні 15 жовтня 1995 року Верховна Рада прийняла Закон «Про боротьбу з корупцією» (далі — Закон), що визначає корупцію як діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямованих на протиправне використання наданих їм

повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг.

До чого ми прийшли за одинадцять років існування Закону? Корупція за ці роки не тільки не зменшилася, але й істотно зросла. Видимість боротьби з корупцією налагоджено на високому рівні. Практично у всіх правоохоронних і державних органах створено комітети, управління, відділи, що займаються питаннями корупції, у тому числі у даних підрозділах створено і внутрішньовідомчі служби, які теж займаються питаннями корупції серед своїх працівників.

Тому говорити, що в Україні не займаються корупцією взагалі не можна. За роки боротьби з корупцією в країні є певний досвід. Проте Закон недостатньо удосконалюється, відсутній законотворчий процес, тобто дійсний Закон не відповідає сучасним вимогам.

Статистика свідчить: щороку до адміністративної відповідальності за корупцію та правопорушення, пов'язані з корупцією, притягається значна кількість осіб, уповноважених на виконання функцій держави. Проте, що ж криється за цифрами? За підрахунками, із загальної кількості осіб, притягнутих до відповідальності, майже 80% становлять "головні корупціонери" — голови сільських, селищних рад, депутати місцевих рад, рідше — голови районних у містах, міських рад та голови райдержадміністрацій.

Стаття 4 Закону покладає ведення боротьби з корупцією на уповноважені підрозділи органів внутрішніх справ (ОВС), Служби безпеки України (СБУ), податкової міліції та на прокуратуру. Усі зазначені органи мають виконувати покладені на них функції шляхом використання наданих їм повноважень. А вони, звісна річ, не однакові. Якщо ОВС, СБУ та податкова міліція мають підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, тобто за допомогою системи гласних і негласних пошукових заходів із застосуванням оперативних та оперативпо-технічних засобів можуть вивчати спосіб життя окремих осіб, що підозрюються у вчиненні злочину (а корупція також є злочином у широкому розумінні), джерело та розміри їх доходів, то прокуратура має інші завдання і "не озброєна" відповідними методами роботи. Тож прокуратура веде боротьбу з корупцією у межах своєї повсякденної роботи під час здійснення нагляду за додержанням і застосуванням законів.

Значну кількість правопорушень, пов'язаних з корупцією, становлять порушення вимог фінансового контролю. З них кожна друга справа закрита за малозначністю. Так, начальник районного відділу архітектури Б. не включила до декларації про доходи 30 грн.; секретар селищної ради О. у декларації невірно вказала підсумкові дані через арифметичну

помилку; спеціаліст районного управління Пенсійного фонду України взагалі забула подати декларацію про доходи. Зрозуміло, що таких справ могло б і не бути, якби законодавець поклав на керівника державного органу (структурного підрозділу органу) обов'язок контролювати своєчасність подання державними службовцями декларацій про доходи, а на державну податкову службу — вибірковий контроль за достовірністю відомостей, які містяться в деклараціях, які службовці подають за місцем своєї роботи відповідно до вимог ст. 13 Закону України від 16 грудня 1993 р. "Про державну службу".

У своєму зверненні до українського народу Президент В. Ющенко наголосив: "Ви хочете жити і працювати чесно, легально отримувати зароблені гроші. Ми знищимо систему корупції в країні, введемо економіку з тіні. Податки будуть знижені, але плататимуть їх усі. Бізнес буде відділений від влади. Бюджет ні для кого не буде віднині годівницею. На державних посадах працюватимуть лише ті, у кого видатки відповідають задекларованим доходам. Ми станемо чесною нацією".

Президент України дав доручення керівникам правоохоронних органів розробити в стислі терміни Національну програму боротьби із цим злом і наголосив: "...Кожен ешелон влади, кожна територія має бути очищена від корупції".

Зважаючи на те, що згідно з Конституцією та законами України органи прокуратури посідають особливе місце в системі державних органів, прокуратура, виходячи з інтересів захисту держави, прав і свобод громадян, ніколи не стояла і не буде стояти осторонь процесу подолання корупції, викоренення хабарництва, зловживання владою або службовим становищем.

Серед корупціонерів здебільшого представники влади, які покликані самі вести боротьбу з корупцією, а діють, м'яко кажучи, навпаки. Зокрема, один із заступників начальника КРУ при проведенні планової перевірки використання театром бюджетних коштів виявив порушення — необґрунтоване нарахування заробітної плати восьми особам, які не працювали, а із бюджету отримали 66,4 тис. грн. Замість того, щоб передати цей акт ревізії до прокуратури, чиновник став вимагати від керівника театру і отримав 500 доларів США, за що і був упійманий, як кажуть, на гарячому.

Ще як приклад можна навести такий. За укладання договору оренди з правом викупу нежитлового приміщення цей службовець (голова селищної ради смт Сарата) отримав хабар від громадянина В. у сумі 5 тис. доларів США.

Таких прикладів багато. І особливо турбує те, що кількість зловживань з боку посадових осіб не зменшується, а навпаки зростає.

Виникає закономірне питання: хто ж мусить боротися з проявами корупції в органах влади - прокуратура чи відповідні керівники? Відповідь очевидна, але, на жаль, у нас іще не вкоренилися традиції публічного викриття корупціонерів. Окремі керівники прикривають своїх підлеглих. Доходить до того, що навіть притягнуті судами до адмінвідповідальності посадовці продовжують працювати в органах влади, порушуючи Закон України від 5 жовтня 1995 р. "Про боротьбу з корупцією".

Насторожує і те, що громадяни (згідно з опитуванням) змирилися з корупційними проявами і, знаючи "прейскуранти" хабарів, слухняно їх несуть, вважаючи подарунки і хабарі нормою життя. І коли постає питання, платити чи ні, вони обирають те, що спрацьовує надійніше - платити, при цьому скаржаться на те, що влада залишається корумпованою.

Вважаю, що сьогодні потрібно переглянути державну політику щодо боротьби з корупцією, здійснювати її різнопланово, комплексно, вести широкомасштабну пропагандистську та роз'яснювальну роботу серед населення, в колективах установ, навчальних закладів. Це має робити влада на місцях, одних лише зусиль правоохоронних органів тут замало. Тим більш, останнім часом в Одеській області(як приклад) спостерігається зростання кількості корисливих злочинів. Насамперед це - привласнення і розкрадання державного або колективного майна, ухилення від сплати податків, контрабанда тощо. В ході відпрацювання в області тільки однієї програми "Контрабанді - стоп"(за часів прем'єрства Юлії Тимошенко) стосовно посадових осіб митних органів прокуратура порушила 5 кримінальних справ, зокрема проти групи інспекторів митного поста "Одеса-порт", які, зловживаючи службовим становищем, провели митне оформлення контрабандного вантажу, в результаті чого до державного бюджету не надійшло 1,5 млн грн. Зрозуміло, що така обробка була здійснена небезкорисливо.

Тут є над чим замислитися. Невипадково у своїх листах до прокуратури пересічні громадяни порушують питання про те, за які кошти чиновники від влади купують дорогі автомобілі, будують маєтки на березі моря, їздять відпочивати за кордон. Невже їм вистачає на це тієї зарплати, що вони отримують? Звичайно, ні.

Тож виходячи з того, що корупція є суспільно небезпечним соціальним явищем, вважаю за доцільне створити в державі центральний орган виконавчої влади, покликаний протидіяти корупції, з філіями в обласних центрах зі спеціальним статусом. Прикладом може стати Китай, де діє Міністерство дисципліни, що контролює поведінку держслужбовців.

Закон "Про боротьбу з корупцією", прийнятий більше 10 років тому, уже не тільки не відповідає міжнародним стандартам, а й реаліям сьогодення. Закон має бути простим і зрозумілим пересічним громадянам, як зазначав Ш. Монтеск'є: "Закон має бути точним і не залишати ніяких сумнівів". Згадаймо Римське право. Протягом тривалого часу кожна з верств римського суспільства була впевнена в завтрашньому дні. Римське право висувало вимоги жити чесно, не чинити збитків іншому, кожному віддавати те, що йому належить.

Нині ж у нас діють сотні нормативно-правових актів антикорупційного законодавства, які по-різному тлумачать одні й ті самі поняття, що дозволяє корупціонерам уникати відповідальності за скоєний злочин.

Візьмімо хоча б Закон від 16 грудня 1993 р. "Про державну службу". Багато його положень не тільки недосконалі, а й такі, що дозволяють неоднозначно їх тлумачити, приймати половинчасті рішення. Зокрема, це — визначення понять "державна служба" і "державні службовці", які містять протиріччя. Визначення держслужбовця як суб'єкта корупційних діянь лишається одним зі складних питань при застосуванні вказаного Закону. Невипадково при розробці нової Національної програми боротьби з корупцією, яку Президент України доручив розробити керівникам правоохоронних органів, акцентується на тому, що вона повинна бути простою і зрозумілою для кожної людини.

Не раз порушувалося питання і про те, що на ефективність вжитих заходів у боротьбі з корупцією негативно впливають прогалини у законодавстві. У всьому світі злочини у сфері службової діяльності вважаються одними з тяжких. Але якщо проаналізувати окремі норми Кримінального (КК) і Кримінально-процесуального (КПК) кодексів України стосовно покарання за ці злочини, то постає питання, чи дають вони можливість ефективно боротися з корупцією?

Порівнявши санкції за одержання хабара за КК 2001 р. (ч. 1 ст. 368) і КК 1960 р. (ч. 1 ст. 168), побачимо, що у новому КК санкція значно нижча. В ньому не передбачена навіть конфіскація майна. Незначні санкції передбачені і ч. 2 ст. 368 КК 2001 р. І це при тому, що в державі "вірусом корупції" уражена значна частина управлінської еліти. Крадіжки бюджетних коштів, хабарництво набрали розмаху, а законодавець знизив за це міру покарання. Вважаю, що таке нововведення, як санкція ст. 368 КК України, не відповідає проголошеним новою владою засадам боротьби з корупцією. Потрібно підвищити міру покарання за корисливі злочини, як це зроблено в інших країнах.

У КК Росії передбачена відповідальність не лише за отримання (ст. 290) і давання хабара (ст. 291), а й за незаконну участь у підприємницькій діяльності або участь у керівництві підприємницькою діяльністю

особисто чи через довірену особу всупереч забороні, встановленій законом, якщо ці діяння пов'язані з наданням організації пільг і переваг або із заступництвом у іншій формі.

Відповідно ж до Закону України "Про боротьбу з корупцією" це діяння тягне лише адміністративну і дисциплінарну відповідальність. Більш того, Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП), зокрема ст. 22, визначає, що в разі малозначності вчиненого адміністративного порушення орган (посадова особа), уповноважений вирішувати справу, може звільнити порушника від адмінвідповідальності та обмежитись усним зауваженням. А за яким критерієм визначати це "малозначне" правопорушення, відповіді немає.

Отже, недосконалість та протиріччя в законодавстві щодо боротьби з корупцією не дають нині можливості на державному рівні здійснювати вплив на подолання корупції. І тоді питання, чому даємо і беремо, стояти не буде.

І щоб не виникало питання, чому дають і чому беруть, необхідно провести заходи, спрямовані на боротьбу з корупцією:

- докорінним чином змінити чинне антикорупційне законодавство та привести його у відповідність до стандартів, розроблених Радою Європи;
- вжити більш ефективних заходів для запобігання корупції;
- застосовувати відповідні заходи для арешту та конфіскації доходів від корупційних злочинів;
- підвищити спеціалізації осіб та установ, відповідальних за боротьбу з корупцією;
- забезпечити, щоб інструкції, пов'язані з правами та обов'язками державних посадових осіб, враховували вимоги боротьби з корупцією та передбачали відповідні й ефективні дисциплінарні заходи;
- забезпечити, щоб система державної відповідальності враховувала наслідки корумпованої поведінки державних посадових осіб;
- посилити відповідальність за корупційні злочини та правопорушення, що передбачена кримінальним й адміністративним законодавством і більш чітко визначити її межі.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Гладун Зіновій Степанович

кандидат юридичних наук, доцент, ТНЕУ

Важливу роль у здійсненні регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення відіграють органи місцевого самоврядування. Хоча

місцеве самоврядування не належить до системи державних органів влади, будучи самостійним видом публічної влади, воно у певних визначених законодавством межах, шляхом делегування їм повноважень органів виконавчої влади, здійснює функції управління і регулювання діяльністю об'єктів комунальної власності. Виступаючи як повноважні органи публічної влади, вони здійснюють керівництво соціально-культурним життям відповідної територіальної громади, здійснюючи організацію і регулювання відносин в тих чи інших сферах життя. Виконавчі органи місцевого самоврядування здійснюють певну регулятивну діяльність, яка відповідно до її змісту набуває характеру або державного регулювання, або місцевого (муніципального) регулювання.

Законодавство наділяє місцеві ради функціями управління, регулювання, забезпечення, організації, контролю тощо. Правовими підставами здійснення органами місцевого самоврядування функцій державного регулювання відносин є, зокрема, постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 р. № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» [1].

Згідно зі ст. 14 Основ, органи місцевого самоврядування, особливо їх виконавчі органи – виконавчі комітети сільських, селищних і міських Рад народних депутатів реалізують державну політику охорони здоров'я в межах своїх повноважень, передбачених законодавством. Разом з тим, як це було зазначено вище, вони формують і реалізують місцеву і регіональну політику в межах своїх адміністративно-територіальних одиниць. Віднесення цією нормою закону органів місцевого самоврядування до органів, що реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я дає підстави зробити висновок, що органи місцевого самоврядування є важливою управлінською ланкою системи охорони здоров'я населення. Саме тому, їх можна назвати органами муніципального управління у сфері охорони здоров'я.

Проект Основ законодавства України про охорону здоров'я містить окрему статтю (ст. 11), яка визначає повноваження органів місцевого самоврядування в сфері охорони здоров'я. Так, зокрема, передбачено, що органи місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я мають такі повноваження:

- 1) захист прав і свобод людини і громадянина в сфері охорони здоров'я;
- 2) здійснення контролю за додержанням законодавства в сфері охорони здоров'я;
- 3) управління закладами охорони здоров'я, що перебувають у комунальній власності;
- 4) забезпечення доступності медичного обслуговування на відповідній

території;

5) забезпечення подання населенню всіх видів медичної допомоги, вдосконалення мережі лікувально-профілактичних закладів усіх форм власності, пріоритетного розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини, формування сільських лікарських дільниць на територіях районів;

6) розроблення цільових програм у сфері охорони здоров'я;

7) реєстрація відповідно до законодавства статутів (положень) закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності;

8) забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення;

9) сприяння роботі асоціацій, неприбуткових організацій інших громадських організацій, які провадять свою діяльність у сфері охорони здоров'я;

10) вирішення питань щодо надання медичним і фармацевтичним працівникам, які працюють у сільській місцевості, встановлених законодавством пільг;

11) вжиття у разі надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру необхідних заходів для забезпечення врятування життя людей, захисту їх здоров'я, державного і громадського порядку, життєдіяльності підприємств, установ та організацій;

12) забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, організація його відпочинку, охорона і оздоровлення довкілля;

13) утворення і забезпечення діяльності закладів для проведення реабілітації інвалідів та осіб, які страждають на психічні розлади, організація навчання, професійної перепідготовки та працевлаштування, утворення спеціальних підприємств, цехів та інших форм організації підприємств для цих груп населення, а також спеціальних установ для невиліковних хворих;

14) регулярне інформування про поширення інфекційних захворювань, які загрожують населенню;

15) здійснення заходів з охорони здоров'я матері, батька та дитини, санітарно-гігієнічна просвіта населення;

16) забезпечення координації діяльності закладів охорони здоров'я, що перебувають у комунальній власності, із закладами охорони здоров'я, що належать до сфери управління інших центральних органів виконавчої влади[2].

Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я виявляються у різних сферах діяльності цих органів. Так, наприклад, при реалізації повноважень з управління комунальною власністю органи муніципального управління приймають рішення про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання закладів

охорони здоров'я комунальної форми власності відповідної територіальної громади.

Важливим напрямом діяльності органів муніципального регулювання у сфері охорони здоров'я є фінансування комунальної системи охорони здоров'я. Зокрема, при реалізації повноважень в галузі планування та в бюджетно-фінансовій сфері муніципальні органи управління затверджують програми соціально-економічного відповідних адміністративно-територіальних одиниць, затверджують місцевий бюджет, вносять зміни до нього, затверджують звіт про виконання відповідного бюджету. В місцевому бюджеті передбачається також і фінансування діяльності закладів охорони здоров'я, що перебувають у комунальній власності.

Функція муніципального регулювання закладами охорони здоров'я здійснюється виконавчими органами відповідних органів місцевого самоврядування. Зокрема, суб'єктами муніципального регулювання є виконавчі комітети сільських, селищних і міських рад, міські, сільські та селищні голови.

Важливим елементом процесу муніципального регулювання є діяльність органів муніципального регулювання, пов'язана з контролем діяльності закладів охорони здоров'я, що перебувають у комунальній власності. Таким чином, зважаючи на широкі повноваження щодо фінансування цих закладів, можливість прямо впливати на їх діяльність шляхом прийняття відповідних рішень з однієї сторони і підпорядкованість загальним тенденціям розвитку сфери охорони здоров'я, державній політиці охорони здоров'я, що формується центральними органами державної влади, органи муніципального управління сферою охорони здоров'я є тією ланкою, що з'єднує державну і комунальну системи охорони здоров'я.

У ході напрацювання документів щодо здійснення адміністративної реформи в Україні, було передбачено здійснити ряд заходів, спрямованих на якісне поліпшення організації публічної влади на місцевому рівні. Передбачалось, що метою цього реформування є оптимізація структури управління на регіональному рівні, прийняття управлінських рішень, максимально наближених до реальних потреб населення, удосконалення механізму взаємодії між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями.

До питань, які потребують першочергового законодавчого вирішення для поліпшення процесу муніципального регулювання у сфері охорони здоров'я можна віднести такі:

- детальне і чітке розмежування повноважень між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я;

– визначення переліку функцій місцевого значення, виконання яких є обов'язковим для органів місцевого самоврядування на всій території України;

– запровадження механізмів відповідальності місцевих органів влади за свою діяльність, насамперед, перед населенням відповідних територій за стан справ, що стосуються реалізації громадянами права на охорону здоров'я;

– виключення можливості дублювання функцій та повноважень, виходячи виключно з меж своєї компетенції, що призводить до безвідповідальності керівників відповідних органів муніципального управління;

– узгодження повноважень та функцій щодо надання державних (управлінських) та громадських послуг населенню органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, виходячи з принципу субсидіарності, визначення переліку послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів і на платній основі;

– врегулювання правового режиму майна, що перебуває у спільній власності територіальних громад, зокрема закладів охорони здоров'я, що перебувають у комунальній власності, з метою вдосконалення механізму управління цими закладами органами муніципального управління;

– розподіл між органами виконавчої влади та органами муніципального управління відповідальності за фінансове забезпечення виконання повноважень із надання послуг населенню.

Після законодавчого врегулювання зазначених питань необхідно поетапно провести практичну роботу щодо закріплення відповідних функцій за органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на всіх рівнях управлінської вертикалі. Це дозволить: спрямувати їх діяльність на забезпечення реалізації прав і свобод громадян у сфері охорони здоров'я; визначити сферу спільної відповідальності виконавчої влади і місцевого самоврядування у сфері охорони здоров'я, за функціонування яких вони несуть солідарну відповідальність.

Одним із головних завдань нинішнього етапу державотворення є подальша децентралізація системи виконавчої влади та роздержавлення місцевого самоврядування у рамках додержання принципу унітаризму української держави. Досягнення плідної взаємодії та збалансованості обох систем – виконавчої влади і місцевого самоврядування, має стати основою для оптимізації функціонування загалом виконавчої влади на місцях, підвищення ролі та відповідальності її органів і посадових осіб за вирішення покладених на них повноважень і функцій, що позитивно

вплине на динаміку політичного та соціально-економічного розвитку країни та її регіонів [3].

Реорганізація у сфері здійснення виконавчої влади і муніципального управління та регулювання охорони здоров'я населення дасть можливість поліпшити стан справ у цій сфері на місцевому рівні. Адже, зважаючи на те, що основна кількість закладів охорони здоров'я в Україні перебувають в комунальній власності і, відповідно, управління ними здійснюється муніципальними органами управління, реформування системи муніципального управління є одним з пріоритетних напрямків реформування системи охорони здоров'я загалом.

Література:

1. Збірник постанов Уряду України. – 1996. - № 21. – Ст. 596.
2. www.rada.gov.ua. Законопроект № 3270 від 21 вересня 2004 р. «Про внесення змін і доповнень до Основ законодавства України про охорону здоров'я».
3. Малиновський В. Я. Державне управління: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К.: Атіка, 2003. – С. 556–557.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄК ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Головкова Ольга Миколаївна

*ад'юнкт Донецького юридичного інституту Луганського університету
внутрішніх справ*

На сьогодні в Україні значно збільшилася роль адміністративної відповідальності, яка виконує важливі завдання щодо забезпечення законності та правопорядку у сфері регулювання адміністративно-правових відносин. Особливу актуальність набуває інститут адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності. Для того, щоб інтелектуальна власність, дійсно, відіграла суттєву роль у суспільстві і забезпечувала його розвиток, необхідна надійна система її правової охорони й ефективного захисту від правопорушень. Проблема адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності в сучасних умовах потребує більш глибокого, всебічного, комплексного та порівняльного аналізу цього виду юридичної відповідальності, виявленню її особливостей.

Загальнотеоретичні проблеми адміністративної відповідальності глибоко досліджувалися у працях таких вчених-адміністративістів, як Д.Н. Бахрах, І.А. Галаган, А.С. Дугенець, Б.М. Лазарев, С.С. Студенікін, О.М. Якуба та тощо.

В останні роки проблеми адміністративної відповідальності особливо простежуються у працях вчених-юристів: Зайцевої І.Л., Корчєвного В.Г., Терещенка Б.Л., Філімонова О.Є. та інших.

У цьому дослідженні об'єктом нашої уваги є поняття адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, з'ясування якого не можливе без осмислення юридичної відповідальності.

За останні роки ситуація із з'ясуванням загальних ознак юридичної відповідальності ускладнилася тим, що вчені-юристи обґрунтовують наявність так званої позитивної (проспективної) та негативної (ретроспективної) відповідальності.

Питання позитивної (проспективної) відповідальності у своїх роботах розглядали такі вчені, як Б.Т. Базильов [3, с. 43], Є.А. Носков [6, с. 35], Д.А. Липинській [4, с.14] та інші. Сутність позитивної відповідальності вони вбачають в обов'язку суб'єкта поступати відповідно до норм права і добровільно визначати для себе такий вибір.

Але виділення позитивної юридичної відповідальності піддалося серйозній критиці видних теоретиків права, а саме С.С. Алексєєв [1, с. 46], Н.С. Малєїн [5, с.24], В.А. Ойзензіхт [7, с.43] тощо.

Якщо питання про позитивну юридичну відповідальність - предмет наукової дискусії, то існування негативної (ретроспективної) юридичної відповідальності, тобто юридичної відповідальності за правопорушення, вченими не оспорується. Проте до визначення цього поняття також немає єдиного підходу. Говорячи про негативну відповідальність, мова йде про відповідальність за вже скоєні вчинки, їх негативні наслідки, порушення певних норм. На відміну від проспективної відповідальності, ретроспективна є разовою реакцією на певний вчинок, його наслідком.

На наш погляд, слід повністю підтримати позицію багатьох науковців про те, що юридичну відповідальність можна розглядати тільки у ретроспективному аспекті, оскільки вона завжди є реакцією на певний вчинок. Однак до визначення цього поняття також немає єдиного підходу.

Одним з видів юридичної відповідальності є адміністративна відповідальність, саме тому, на наш погляд, під час розкриття поняття та сутності адміністративної відповідальності необхідно враховувати загальні ознаки та особливості юридичної відповідальності.

Таким чином, виходячи із загального визначення юридичної відповідальності, адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності, в цілому, є реалізацією санкцій, законодавчо

передбачених за здійснення адміністративного правопорушення у сфері інтелектуальної власності.

Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності включає всі властиві юридичній відповідальності основні ознаки: по-перше, є державно-правовим примусом; по-друге, нормативно-виражена і проявляється у застосуванні, реалізації санкцій правових норм; по-третє, має чітку підставу - правопорушення; по-четверте, накладається у строго встановленому процесуальному порядку; по-п'яте пов'язана з обтяжливими наслідками майнового, морального, особистісного та іншого характеру для правопорушника.

У той же час у адміністративної відповідальності, у тому числі і за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, є цілий ряд специфічних особливостей, які дозволяють відокремити її від інших видів відповідальності. Вони пов'язані з підставою її виникнення, характером заходів її впливу та процедурою застосування.

До характерних, специфічних рис адміністративної відповідальності варто віднести, насамперед, те, що її підставою є особливий вид правопорушення – адміністративний проступок. Своє вираження адміністративна відповідальність знаходить у застосуванні певних видів адміністративних стягнень, специфічних за змістом і відмінних від заходів кримінального покарання, дисциплінарного впливу і майнової відповідальності. Адміністративні стягнення накладаються великою кількістю органів, яким таке право надано законодавством України і перелік яких міститься в КпАП України і деяких інших законодавчих актах. Незважаючи на те, що все частіше адміністративні стягнення застосовуються судами (суддями), адміністративна відповідальність є позасудовим видом правової відповідальності. Між органами державного управління (посадовими особами), що накладають адміністративні стягнення, і правопорушниками відсутні відносини підпорядкованості. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності особливий, він істотно відрізняється від кримінального, цивільного процесів і дисциплінарного провадження. Нарешті, адміністративну відповідальність врегульовано нормами адміністративного права, що містять вичерпні переліки адміністративних проступків, адміністративних стягнень і органів, уповноважених їх застосовувати, детально регулюють цей вид провадження і в сукупності утворюють її нормативну основу [2, с. 51].

Адміністративна відповідальність за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності є відповідальністю за окремий вид правопорушень, і у зв'язку з цим їй властиві всі ознаки і принципи цілісного інституту адміністративної відповідальності. Саме тому,

завершуючи аналітичний огляд теоретичних положень з проблеми адміністративної відповідальності, які було висловлено у науці адміністративного права, можна сформулювати поняття адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

З урахуванням поняття юридичної відповідальності в цілому і розглянутих ознак адміністративну відповідальність за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності можна визначити як реалізацію адміністративно-правової санкції, яка виявляється у застосуванні судом до винної особи, що скоїла адміністративне правопорушення у сфері інтелектуальної власності, покарання, передбаченого КпАП України, згідно з визначеною законом процедурою.

Література:

1. Алексеев С.С. Проблемы теории права: Курс лекций в 2 т. Свердловск, 1972. Т.1. – Основные вопросы общей теории социалистического права.– 371 с.
2. Бахрах Д.Н. Административная ответственность граждан в СССР. – Свердловск: Урал. ун-т, 1989. – 204 с.
3. Базылев Б.Т. Сущность позитивной юридической ответственности. Правоведение. 1979. .1 4. С.43
4. Липинский Д.А. Проблемы юридической ответственности. / Под ред. докт. юрид. наук, проф. Р.Л.Хачатурова. СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс». 2004.
5. Малеин Н.С. Правонарушение: понятие, причины, ответственность. – М.: Юрид. лит., 1985. – 132 с.
6. Носков Е.А. Позитивная юридическая ответственность / Под общей редакцией Р.Л. Хачатурова. Тольятти. 2003.
7. Ойгензихт В.А. Мораль й право. - Душанбе: Дошши, 1987. - 121 с.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ ПО ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Каблов Денис Сергійович

*ад'юнкт кафедри адміністративного права і процесу Донецького
юридичного інституту МВС Луганського університету внутрішніх справ
України*

Конституція України (ст.3), визнавши людину, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною

цінністю, закріпила захист прав і свобод людини та громадянина як головний обов'язок держави. Таким чином, основний закон України гарантує забезпечення політичних, економічних, соціальних, культурних, особистих прав і свобод громадян[1].

Захист цивільних прав - один з інститутів цивільного законодавства, норми якого визначають порядок і способи захисту порушених цивільних прав.

Соціальний захист – система заходів, яка здійснюється державою та іншими інституціями суспільства щодо забезпечення гарантованих мінімально достатніх умов життя, підтримання життєзабезпеченості й діяльнішого існування людини[2].

Соціальний захист складається, по-перше, із правотворчої діяльності державних органів щодо видання норм права, у яких закріплюється: коло осіб, які користуються правом на соціальний захист; об'єктивні обставини, що приводять в дію механізм соціального захисту; джерела фінансування; об'єм соціальних виплат; особливі види, форми і способи надання заходів соціального захисту; порядок здійснення і захисту соціально-економічних та соціально-культурних прав, а також відповідальність у випадку їх порушення. По-друге, з правозастосовчої діяльності державних органів по практичній реалізації заходів соціального захисту, а також по приведенню в дію правоохоронних механізмів у випадку порушення соціально-економічних і соціально-культурних прав, нормальне функціонування яких гарантовано та спрямовано на відшкодування збитків, завданих правопорушенням.

Метою соціального захисту, на наш погляд, являється досягнення належного рівня соціальної захищеності.

Слід зазначити, що особливістю українського національного законодавства з питання соціального захисту є, по-перше, відсутність належної систематизації; по-друге, чисто декларативний характер деяких норм; по-третє, відсутність механізму запровадження окремих норм у життя та наявність багатьох прогалин і недоробок у чинному законодавстві. Крім того, більшість нормативно-правових актів прийняті до проголошення Конституції України та не відповідають реаліям сьогодення.

На членів громадських формувань поширюється дія загальних нормативних актів, які регулюють соціальний захист усіх громадян, без винятку. Це, так би мовити, базовий рівень, до якого відносяться такі основні законодавчі акти, як Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закон України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, інші загальні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти. Але члени громадських формувань потребують також диференційного підходу в

регулюванні соціального захисту, що впливає безпосередньо із спеціальних цілей та завдань служби, специфіки їх правового статусу

Не менш важливою проблемою, яка впливає на ефективність вирішення поставлених перед громадськими формуваннями завдань, є недостатнє фінансування їх потреб з боку держави.

Радикальні перетворення, що відбуваються в Україні останнім часом, логічно зумовлюють глибокі та масштабні зміни в нашому законодавстві. Утвердження України як правової демократичної держави, забезпечує сприятливі передумови для реформування державної соціальної політики, появи нових організаційно-правових форм досягнення соціального захисту громадян.

Проте існуючий соціальний захист членів громадських формувань не відповідає повною мірою вимогам сьогодення. Йдеться не лише про пільги, передбачені ст. 18 Закону України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону”, а й про ст. 17 цього ж закону, що встановлює грошову допомогу у разі загибелі або каліцтва члена громадських формувань[3].

Слід зауважити, що вказана проблематика є недостатньо вивченою. Лише всебічний аналіз і глибоке вивчення потреб громадських формувань допоможуть послідовно та в повному обсязі вдосконалити організацію системи соціального захисту членів громадських формувань.

Недосконалість правової захищеності членів громадських формувань призводить часом до неможливості рішуче припиняти протиправні зазіхання на суспільні відносини, які охороняються державою, що в кінцевому рахунку призводить до пасивності в їх діяльності по виконанню покладених на них завдань по охороні громадського порядку та особистої безпеки громадян. Подібна пасивність і нерішучість у виконанні завдань, у свою чергу, наносить шкоду авторитету держави.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996.- № 30. - Ст.141.
2. Термінологічний словник з управління персоналом органів внутрішніх справ України /Укладач Н.П. Матюхіна; за заг. ред. проф. О.М.Бандурки. – Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. – 120 с.
3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 40. – Ст. 338.

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИХ ПРАВИЛ

Кізілова Ірина Миколаївна

ад'юнкт кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Донецького юридичного інституту Луганського університету внутрішніх справ

Для визнання якихось діянь особи адміністративним правопорушенням необхідно, щоб вони містили состав адміністративного правопорушення, який складається з чотирьох обов'язкових елементів: об'єктивна сторона, об'єкт, суб'єктивна сторона, суб'єкт.

Взагалі суб'єктом адміністративного проступку є фізичні особи, яким на момент вчинення адміністративного правопорушення виповнилося 16 років. (ст. 12 КУпАП). Згідно зі ст. 14 кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративної відповідальності підлягають посадові особи за порушення правил, забезпечення виконання яких входить до їх службових обов'язків [1, с. 47, 51]. Багато норм передбачають відповідальність і не державних посадових осіб.

Розглядаючи норми чинного законодавства, яке регулює суб'єктний состав ветеринарно-санітарних правил треба відмітити статтю 104 Закону України «Про ветеринарну медицину», яка передбачає, що за правопорушення в галузі ветеринарної медицини на фізичних, юридичних осіб та фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, чия діяльність пов'язана з вирощуванням (розведенням) тварин, виробництвом та обігом об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, а також з наданням послуг лабораторної діагностики та веденням ветеринарної практики, накладається штраф відповідно до закону [2, с. 2].

Статтею 107 КУпАП передбачено, що адміністративної відповідальності за порушення ветеринарно-санітарних правил підлягають тільки фізичні та посадові особи. Тобто у кодексі коло осіб, які є суб'єктами адміністративної відповідальності, менше у порівнянні із нормами закону.

Позицію щодо віднесення до кола суб'єктів адміністративної відповідальності юридичних осіб підтримують як українські, так і російські вчені-правознавці та юристи практики. В українській науці це нове явище у сфері адміністративно-правового регулювання, народжене соціально-економічними перетвореннями, і потребує подальшого аналізу [3, с. 467].

Але в російському законодавстві ця норма врегульована в статті 10.6 Кодексу Російської Федерації про адміністративні правопорушення, яка передбачає, що суб'єктами адміністративної відповідальності за

порушення правил карантину тварин та інших ветеринарно-санітарних правил є: громадяни; посадові особи; особи, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи та юридичні особи [4].

Викладене дає підстави стверджувати, що в Україні створюється, але тільки на рівні окремих законів, нормативна база для визнання юридичної особи суб'єктом адміністративної відповідальності.

Таким чином, аналізуванню норм російського та українського законодавства ставить питання подальшого дослідження суб'єктного складу адміністративної відповідальності за порушення ветеринарно-санітарних правил та удосконалення українського законодавства.

Література:

1. Кодекс Украины об административных правонарушениях: Научно-практический комментарий. Издание третье.– Х.:ООО «Одиссей», 2002.– 1040с.

2. Закон України «Про ветеринарну медицину» - Голос України від 29.12.2006.- № 249.

3. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова).– К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.

4. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях. – Internet. – www.garant.ru/main/12025267-010/htm#100/

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПОЛЮВАННЯ, ЯК СПОСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БРАКОНЬЄРСТВА

Онищук Олександр Олександрович

викладач Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ, здобувач кафедри адміністративного права Львівського державного університету внутрішніх справ.

Правовий режим все частіше утверджується в якості важливої категорії адміністративно-правової науки - такої думки дотримуються багато вітчизняних та зарубіжних вчених [1, с.245; 2, с. 45; 3, с. 410].

Поняття "режим" не є новим в юриспруденції. Слово „режим" (франц., від лат. Regimen - управління, керівництво) - це встановлений національним законодавством і нормами міжнародного права порядок у суспільних відносинах (національний режим, правовий режим,

прикордонний режим...) [4, с. 267]. Правовий режим є органічною складовою частиною державних та політичних режимів, разом з тим йому притаманні свої суттєві відмінності, що виділяють це поняття серед складної системи режимних та правових явищ. Розглянемо їх ґрунтовно.

На думку С.С.Алексєєва, правовий режим розуміється як свого роду розширений блок в загальному арсеналі правового інструментарію, що з'єднує в єдину конструкцію визначений комплекс правових засобів. Отже, визначення режиму „несе в собі основні змістовні відтінки цього слова, в тому числі і те, що правовий режим виражає ступінь жорсткості юридичного регулювання, наявність визначених обмежень і пільг, допустимий рівень активності суб'єктів, межі їх правової самостійності” [5, с. 185, 186].

В свою чергу, Б.Я. Бляхман вважає, що юридичним режимам притаманні наступні основні ознаки: 1) вони встановлюються виключно законодавчими нормативно-правовими актами і забезпечуються державою; 2) з їх допомогою держава специфічним чином регламентує конкретну групу суспільних відносин, виділяючи при цьому ті чи інші суб'єкти і об'єкти права; 3) вони є особливим порядком правового регулювання, що складається з сукупності юридичних способів і характеризується складовими, які надають особливу направленість правовому регулюванню; 4) вони створюють визначений ступінь сприяння чи перешкод для задоволення інтересів суб'єктів права [6, с. 9].

Поняттю правового режиму, не залежно від його виду, є притаманною певна структура, яка має кілька рівнів. По-перше, це рівень юридичної абстракції, який включає в себе т. зв. нетипові правові приписи (аксіоми, презумпції, функції, норми-принципи). По-друге - рівень, який включає в себе матеріальні правові засоби: правові норми, правовідносини, юридичні факти. Третій рівень базується на процедурно-процесуальних правових засобах: актах реалізації, актах застосування. Четвертий рівень може включати в себе морально-психологічні правові засоби: правосвідомість; правову культуру, правові установки [5, с. 95].

Під юридичним режимом С.С.Алексєєв, зокрема, розуміє особливу, цілісну систему регулятивного впливу, яка характеризується специфічними прийомами регулювання - особливим порядком виникнення і формування змісту прав і обов'язків, їх здійснення, специфікою санкцій, способів їх реалізації, а також дією одиничних принципів, загальних положень, які розповсюджуються на дану сукупність норм [7, с. 245]. Д.Н.Бахрах визначає поняття правового режиму як комплекс суспільних відносин визначеного виду діяльності, закріплений юридичними нормами і забезпечений сукупністю юридично-технічних засобів, або як систему норм права, яка регулює діяльність,

відносини між людьми з приводу визначених об'єктів [8, с. 201]. Схожої думки дотримуються також і інші вчені-адміністративісти [2, с. 45; 9, с. 25].

Необхідно відмітити, що всі визначення правового режиму, зазначені вище, зводяться до одних і тих же ознак: по-перше, встановлення норми права, визначеного правила в визначеній сфері управління чи з приводу визначених об'єктів; по-друге, врегулювання суспільних відносин, ними встановлених; по-третє, застосування санкції за порушення встановлених правил.

У цілому, справедливим буде сказати, що адміністративно-правовий режим обумовлюється оптимальним поєднанням інтересів людини, громадянського суспільства, держави та потребує особливих підходів, форм і методів правового регулювання. Таке розуміння правового режиму, на наш погляд, можна застосувати і до режиму полювання.

Під полюванням розуміють дії людини, спрямовані на вистежування, переслідування з метою добування і саме добування (відстріл, відлов) мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються у напіввільних умовах [10, с. 661].

Джерельну базу адміністративно-правового режиму полювання складає Конституція України, відповідно до якої кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди (ст. 50) і зобов'язаний не заподіювати шкоди природі та відшкодувати завдані ним збитки (ст. 66) [11], Закони України «Про мисливське господарство та полювання» від 22 лютого 2000 р [12], Кодекс України про адміністративні правопорушення, Земельний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закон України від 13 грудня 2001 р. «Про тваринний світ», Закон України від 7 лютого 2002 р. «Про Червону книгу України», а також велика кількість підзаконних актів. Серед них слід відмітити: Накази Державного комітету лісового господарства України від 19 жовтня 1999р. «Про затвердження Правил організації полювання та надання послуг іноземним туристам-мисливцям»; від 27 грудня 2000р. «Про затвердження Інструкції про порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин та порядок здійснення полювання на цих тварин»; від 24 листопада 2005 р. № 492 «Про затвердження розміру збору за видачу посвідчення мисливця і контрольної картки обліку добутої дичини та порушень правил полювання»; Наказ Міністерства охорони навколишнього середовища від 21 квітня 2005 р. № 142 «Про затвердження лімітів добування (відстрілу, відлову) диких парнокопитих та хутрових звірів у сезон полювання 2005/2006 років», Статут Українського товариства мисливців і рибалок від 23 червня 1995 р. тощо.

Відповідно до даних джерел законодавець та суб'єкти владних повноважень встановлюють адміністративно-правовий режим полювання, використовуючи при цьому правові та організаційні засоби.

Таким чином, режим полювання встановлюється адміністративно-правовими нормами, які визначаються як норми-дозволи і норми – заборони. Для реалізації особою бажання полювання, в першу чергу необхідним є вирішення нею всіх процедурних питань, передбачених адміністративно-правовими актами, та дотримання визначених заборон, що діють під час власне полювання та після нього. Будь-які відхилення від позитивних чи негативних норм права під час підготовки, здійснення чи під час слідування осіб до помешкання після полювання вважаються порушенням режиму полювання. Наслідком цього є застосування адміністративної чи кримінальної санкції, настання цивільної, матеріальної або кримінальної відповідальності.

Особливе місце в заходах, що охоплюються поняттям "режим полювання" займають норми, які висвітлені в КпАП. Так, наприклад, у ст. 85 стверджується, що "Порушення правил полювання ... тягне за собою попередження або накладення штрафу..." Крім того, ст.ст.85-1, 87, 88, 88-1, 90 встановлюють адміністративну відповідальність за: виготовлення та збут заборонених знарядь добування об'єктів тваринного або рослинного світу; порушення вимог щодо охорони середовища перебування і шляхів міграції, переселення, акліматизації та схрещування диких тварин; незаконне вивезення з України і ввезення на її територію об'єктів тваринного і рослинного світу; порушення порядку придбання чи збуту об'єктів тваринного або рослинного світу, правил утримання диких тварин у неволі або в напіввільних умовах; порушення вимог щодо охорони видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України [13].

Разом з тим необхідно зазначити, що сам по собі КпАП не встановлює правовий режим полювання, він є однією із складових цього комплексного інституту. Санкції, які встановлюються у відповідності до КпАП, в багатьох випадках є остаточною необхідною ознакою адміністративно-правового режиму полювання.

Таким чином, адміністративно-правовий режим полювання, як спосіб попередження браконьєрства - це цілісна розширена система регулювання відносин полювання, встановлена адміністративно-правовими нормами з метою охорони життя і здоров'я людей та тваринного світу, яка окреслює жорсткі правила підготовки та здійснення полювання, поведження після нього, характеризується особливим порядком виникнення і виконанням прав і обов'язків учасників відносин і оптимально поєднує інтереси особи, суспільства і держави, забезпечується державним примусом та громадським осудом порушників режиму.

Література:

1. Адміністративне право України: Підручник/ За ред. Ю.П.Битяка. - Харків: Право, 2001. - 528 с.
2. Гладун З.С. Адміністративне право України: Опорні конспекти лекцій - Тернопіль, 2002. - 225 с.
3. Бахрах Д.Н. Административное право России. - М., 2000. - 564 с.
4. 246. Юридична енциклопедія: В 5 т.// Гол. колегії Ю.С.Шемшученко -К.: Видавництво „Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 2003. - Т. 5. -733с.
5. Алексеев С.С. Общие дозволения и запреты в советском праве. - М.: 1989.- 224с.
6. Бляхман Б.Я. Правовой режим в системе регулирования социальных отношений. - Кемерово, 1999. - 242 с.
7. Алексеев С.С. Общая теория права: В 2 т. – М.: Юрид. лит., 1981. – Т.1. – 360 с.
8. Бахрах Д.Н. Административное право. - М., 1997. - 542 с.
9. Галуцько В.В., Угровецький О.П. Охоронна діяльність: правові аспекти// Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. ~2005.№ 1 -С. 20-26.
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року/ За ред.. М.І.Мельника, М.І. Хавронюка. К.: Катон, А.С.К., 2003.-1104с.,
11. Конституція України// Відомості Верховної Ради України. -1996, № 30, ст. 141;
12. Закон України «Про мисливське господарство та полювання»// Відомості Верховної Ради України. - 2000, № 18, ст.132
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення// Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1984, додаток до № 51, ст. 1122

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ТА МЕДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАРКОМАНІЇ В УКРАЇНІ

Пукліч Тадей Йосипович

старший викладач кафедри конституційного, адміністративного і міжнародного права юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Про наркоманію говорять у всьому світі. З нею пов'язують занепад звичаїв і зростання злочинності, крім цього вона посягає на найвищу соціальну цінність (людина, її життя і здоров'я, честь і гідність,

недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Ст. 3 Конституції України).

Визначити в повному обсязі збитки, які завдає це явище національним інтересам країни, неможливо, оскільки йдеться про руйнування фізичного і морального стану та здоров'я нації, її генофонду, інтелектуального й економічного потенціалу суспільства, про добробут громадян, стабільність у державі.

Наркоманія - це важка хвороба психіки і всього організму, яка без лікування веде до деградації особистості, повної інвалідності і передчасної смерті. Немедичне вживання наркотиків призводить до численних самогубств, побутового та виробничого травматизму, безпосередніх смертей від передозування. У більшості наркоманів існують проблеми з житлом, роботою, грошима, з законом - власне цим вони наражаються на ще одну проблему зараження - СНІДом.

Зростання наркоманії прямо пропорційне зростанню кількості злочинів, що вчиняються під дією наркотиків. Деградація особистості у наркоманів настає набагато швидше (у 10-20 разів), ніж у алкоголіків, і є однією з безпосередніх причин здійснення ними правопорушень. [6]

Патологічна тяга до наркотичних речовин виявляється стимулятором до корисливих вбивств, якими переслідується мета заволодіти наркотиками або грошовими коштами для їх придбання. У цьому разі значна частина злочину здійснюється під впливом наркотиків. Тільки у 2006р. виявлено 42582 особи які вчинили наркозлочини, таких злочинів зареєстровано 64,63 тис (15,4% від загальної кількості злочинів), та 1578 злочинів учинених неповнолітніми особами або за їх участі.

У лютому 1995р. в Україні було прийнято ряд законів. «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» (сьогодні втратив чинність), «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними», «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України». Цим створена база законодавства, яке дає можливість вести боротьбу з наркоманією, токсикоманією як соціальним і медичним явищем.

У згаданих вище законах наркоманія визначається як хворобливий психічний стан, зумовлений зловживанням наркотичними засобами, що віднесені до таких конвенціями ООН та Комітетом із контролю за наркотиками у складі Міністерства охорони здоров'я України (далі – Комітет), і характеризується психічною або фізичною залежністю від них. Щодо поняття хворого на наркоманію (наркомана), то це особа, у якій медичним закладом у визначеному законом порядку встановлено діагноз «наркоманія». За офіційними статистичними даними кількість зареєстрованих осіб в Україні із наркотичною залежністю в 2004 р.

становила 124,805 тис. осіб, 2005р.–152,418, а в 2006 р. на обліку перебуває 156,358 тис. осіб.

Більшість із наркотичних речовин використовуються в медичній промисловості, як дуже важливі препарати, що знімають біль, різні хворобливі стани тощо. Але оскільки їх зловживання призводить до наркоманії, держава встановлює чітко контрольований порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та частини прекурсорів. Порушення цього порядку тягне адміністративну або кримінальну відповідальність. Списки заборонених для вільного обігу засобів і речовин встановлюються Комітетом, який їх публікує в офіційному друкованому виданні.

Так, за загальним правилом обіг наркотичних засобів і психотропних речовин на території України забороняється, за винятком культивування снотворного маку і конопель, але може здійснюватися лише на підставах і в обсязі, передбачених державними замовленнями.

Разом з тим, усе більшого розповсюдження набувають наркотики на синтетичній основі -ЛСД,- амфетамін, метамфетамін тощо, які за своїм впливом повною мірою конкурують із наркотиками, виготовленими з природної сировини. Найбільш «модний» амфетамін зараз це т. з. «екстезі». [8]

Наркобізнес зачіпає нові сфери суспільства. Останніми роками він увійшов у школи, училища, вищі навчальні заклади, тобто помолодшав. В області та в Україні в цілому, набули поширення такі наркотичні засоби, як ацитильований опій і «маріхуана». Сировину для виготовлення цих наркотичних засобів наркодільки і самі наркомани беруть у сільській місцевості, в основному крадуть або купують у жителів, які стають на кримінальний шлях. У подальшому ця наркотична сировина перевозиться в містя, де з неї в основному кустарними методами виготовляють наркотичні засоби. Злочинці їх подрібнюють, варять із застосуванням прекурсорів - розчинників, ангидриду та ін. Далі йде сам процес реалізації особам із числа наркоманів молодим людям, які прагнуть задоволень. [9].

Проведений аналіз ситуації, яка склалася з незаконним обігом наркотиків на території Тернопільської області свідчить про збільшення осіб, схильних до немедичного вживання наркотичних засобів і психотропних речовин та осіб, причетних до незаконного обігу наркотиків. Якщо за офіційними статистичними даними кількість зареєстрованих осіб із наркотичною залежністю в 2004р. становила 1134 таких осіб, 2005р.-1688, то в 2006р. на обліку перебуває 1841 особи, але з врахуванням латентності захворювання і результатів соціологічного дослідження реальне їх число в 3-4 разів більше і може наближатися до 6 тис. осіб. Можна зробити висновок, що кількість споживачів наркотиків в

нашій області збільшилася, проте темп розвитку наркоманії в порівнянні з 2005 р. зменшився.

Правоохоронними органами у Тернопільській області протягом 2005р. зареєстровано 579 наркозлочинів, з них 3 – учинених неповнолітніми особами або за їх участі, відповідно протягом 2006 р. – 609, та 15 аналогічних злочинів. Органами внутрішніх справ вживаються комплексні заходи щодо протидії поширенню наркотиків та стабілізації криміногенної ситуації, так у 2004 р.- 121 кг. 426 г.; 2005 – 296 кг. 52 г.; 2006 р.– 284кг. 390г. вилучено наркотичних речовин.

Спостерігаються тенденції:

1) до омолодження і фемінізації наркоманії. Соціологічні опитування показують, що значна частина студентів і учнів середніх навчальних закладів, особливо ПТУ, так чи інакше поглиблюються у сферу наркоманії;

2) зростання питомої ваги тяжких форм наркоманії, в т. ч. полінаркоманії, і вживання будь-якого наркотику;

3) Нові види токсикоманії серед неповнолітніх і молоді з розширенням асортименту токсинів і засобів їх вживання (дихання парів оргрозчинників, групові форми вживання психоактивних препаратів).

Небезпечність проявів наркоманії (токсикоманії) полягає в тому, що вона дуже швидко і безповоротно руйнує фізичне і моральне здоров'я людини: смерть настає через кілька років інтенсивного вживання засобів, але їй передують деградація особи, відмова від соціально корисної праці, психічна нестійкість, порушення у статевій сфері, пам'яті тощо.

Успіхи в боротьбі з наркоманією багато в чому залежать від науково викладених відповідей на запитання, які причини спонукають до прийому наркотичних речовин, що цьому сприяє?

Ще сьогодні вичерпно не визначені причини розвитку наркоманії. У якості етіологічних моментів виділяються біологічні, психологічні, соціальні чинники.

Причини наркоманії не можна звести до якогось єдиного чинника. Іноді одна причина призводить до наркоманії, а іноді низка причин, що діють на особистість в одному напрямі, ведуть до її розвитку.

Також, необхідно усунути значні недоліки у виховній роботі, насамперед серед молоді, недостатня увага до даної проблеми у шкільному та сімейному вихованні, низький рівень поінформованості як самої особи, що прилучається до наркотику, так і оточуючих.

Література:

1. Конституція України // ВВРУ. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Закон України Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів // УК, 31 січня 2007 р. – № 18. – С. 1.
3. Закон України Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори // УК, 30 січня 2007 р. – № 18. – С. 1.
4. Закон України Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними // ВВРУ. – 1995. – № 10. – Ст. 62.
5. Закон України Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів України // ВВРУ. – 1995. – № 10. – Ст. 64.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР УРСР. – 1984. – № 10. – Ст.1123.
7. Статистичний щорічник України. Держ. комітет статистики України 2005, 2006 рр. – К.: “Консультант”, 2006.
8. “Надія століття проти наркоманії і алкоголізму” // У кожен дім. – 2007. – № 1. – січень.
8. Науково-практичний коментар КК України. – К., Каннон, А.С.К., 2001.
9. Ван Дер Берг, Бувальда В. Учебное пособие по наркологии для врачей-стажеров. – Интеркарт, 1997.
10. Валентина Кокіна. Наркоманія, чума ХХ століття „Урядовий Кур’єр”, 15.07.03. – №122.

КОМПЕТЕНЦІЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС ГЛАВИ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Сіліна Анастасія Сергіївна

*ад’юнкт Донецького юридичного інституту Луганського університету
внутрішніх справ*

Держава, як гарант права на екологічну безпеку і підтримання екологічної рівноваги створює систему цивільного захисту, яка має своєю метою захист населення від небезпечних наслідків аварій і катастроф техногенного, природного та воєнного характеру. Концепція захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайної ситуації вказує на те, що рівень національної безпеки не може бути достатнім, якщо в загальнодержавному масштабі не буде вирішено завдання захисту населення, об’єктів економіки, національного надбання від надзвичайних ситуацій техногенного, природного або іншого характеру. Найголовніша роль в забезпеченні безпеки й ефективному захисті населення, об’єктів

економіки і в цілому національного надбання країни від надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру належить державі, яка формулює й встановлює в даній сфері відповідні норми, стандарти, критерії, правила, вимоги і розпорядження, які у свою чергу є основою функціональних процедур державного регулювання запобігання надзвичайним ситуаціям, а також організації і здійснення заходів щодо їх ліквідації.

Існуюча в Україні система державного управління зараз нажаль внутрішньо суперечлива, незавершена, громізка і відірвана від людей, внаслідок чого існуюче державне управління стало гальмом у проведенні соціально-економічних і політичних реформ [1]. В умовах проведення в державі адміністративної реформи особливої актуальності набуває питання підвищення ефективності правового статусу Президента України, а також відокремлення компетенції Президента від компетенції органів виконавчої влади. Метою цього дослідження є визначення компетенції та правового статусу глави держави як суб'єкта державного управління у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Основним критерієм оцінки ефективності діяльності будь-якого органу державної влади є відповідність змісту управлінської діяльності тим ознакам, що визначені в компетенції органу. Адміністративісти пропонують таке визначення поняття «компетенція» – це певний обсяг державної діяльності, покладений на конкретний орган, або коло питань, передбачених законодавством, іншими нормативно-правовими актами, які він має право вирішувати в процесі практичної діяльності [2, с.70]. Компетенція Президента України передбачена виключно Конституцією України, яка надає необхідні повноваження для виконання функцій глави держави.

У зв'язку з цим, слушною є думка Р. Михеєнко про те, що глава держави має «закритий» перелік повноважень, які встановила Конституція України, вирішення ж всіх інших питань, які потребують правової регламентації шляхом прийняття підзаконних нормативних актів, об'єктивно належать до відання Кабінету Міністрів України [3, с.26]. Таким чином спірним є висновок академіка В.Ф.Погорілко який вважає, що статус Президента України не уособлюється жодною гілкою влади і глава держави має значні компетенційні переваги щодо виконавчої влади [4, с.251–252]. Як вважає фахівець з державного управління В.Я.Малиновський [5, с.478]: «формально сьогодні Президент України не є главою виконавчої влади, хоча глава держави, який обирається безпосередньо народом, не лише представляє державу, а й має безпосереднє відношення до виконавчої влади». З нашої точки зору Президента не можна цілком персоніфікувати з якоюсь однією гілкою державної влади, в даному випадку це ж стосується і виконавчої влади.

Як вважає відомий український юрист, професор В.М. Шаповал, поєднання функцій Президента зі сферою виконавчої влади не в останню чергу забезпечується існуванням такого органу, як Рада національної безпеки і оборони України, і його головуванням у цьому органі [6, с.32]. За посадою Президент очолює Раду національної безпеки і оборони України, формує її персональний склад, головує на її засіданнях і оформлює своїми указами рішення, прийняті на цих засіданнях. До функцій Ради національної безпеки і оборони України належать: питання оголошення стану війни, загальної або часткової мобілізації, введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або окремих її місцевостях, оголошення в разі потреби окремих місцевостей України зонами надзвичайної екологічної ситуації; а також, координує і контролює переведення центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також економіки країни на роботу в умовах воєнного чи надзвичайного стану; координує і контролює діяльність органів місцевого самоврядування в межах наданих повноважень під час введення воєнного чи надзвичайного стану, та інші [7, ст.4 п. 1, 5,6,7]. У юридичній літературі Рада національної безпеки і оборони України визначається як спеціалізований, міжвідомчий, колегіальний, постійно діючий, консультативно-дорадчий орган у сфері національної безпеки [8, с.3]

Президент України є відповідно до Конституції України гарантом прав і свобод людини і громадянина. Оскільки права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, то й для Президента як глави держави це є безумовним пріоритетом. Він визначає основні напрями діяльності держави по захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. Координує і контролює роботу державних органів по забезпеченню техногенної безпеки, приймає стратегічні й оперативні рішення.

Виконання Президентом своїх конституційних повноважень зумовлює існування дорадчих та консультативних органів, існування яких повинно не тільки стимулювати президентську активність на різних ділянках державного управління, а головним чином координувати діяльність всіх органів державної влади щодо вирішення конкретних питань. Одним з таких органів і є Рада національної безпеки і оборони України. З нашої точки зору таку саму координацію повинен здійснювати глава держави у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Згідно з Конституцією України Президент України приймає у разі необхідності рішення про введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану, а також оголошує у разі необхідності окремі місцевості України зонами надзвичайної екологічної ситуації – з

наступним затвердженням цих рішень Верховною Радою України [9, ст. 106 п. 21].

Таким чином, за Президентом України не визнаються будь-які інші повноваження, крім передбачених Конституцією України. Слушною є думка Р.Михеєнка, що «в Основному Законі України закладено дуалістичну модель виконавчої влади, що характеризується так званою біцефальністю (двоголів'ям), суть якої така: є глава держави – «провідник» виконавчої влади, поруч існує і виконує свої повноваження уряд, який очолюється його главою» [3, с.27].

Адміністративна реформа, яка зараз проводиться в Україні, покликана виправити двозначний стан глави держави, а також створити ефективний механізм взаємодії всіх гілок влади та Президента України, що відповідало б стандартам правової, цивілізованої європейської держави.

Література:

1. Концепція адміністративної реформи в Україні // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – Ст.32.
2. Адміністративне право України: Підручник / Ю.П.Битяк, В.М.Гаращук, О.В.Дьяченко та ін.; За ред. Ю.П.Битяка. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
3. Михеєнко Р. Виконавча влада і конституційні статуси Президента України та Кабінету Міністрів України // Право України. – 2000. – № 8. – С.24–28.
4. Ограни державної влади України / За ред.В.Ф.Погорілка: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького, 2002. – 592 с.
5. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К.: Атака, 2003. – 576 с.
6. Шаповал В. Конституційний механізм державної влади в незалежній Україні: політико-правові проблеми організації виконавчої влади // Право України. – 1997. – № 1. – С.31–36.
7. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР // Офіційний вісник України. – 1998 р. – № 13. – ст. 18.
8. Петрів І.М. Конституційно-правові засади організації та діяльності Ради національної безпеки і оборони України: Автореф. дис...канд.юрид.наук: 12.00.02/ НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2004. – 19 с.
9. Конституція України (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-IV від 08.12.2004) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст.141.

ВЗАЄМОДІЯ ЛІНІЙНОГО УПРАВЛІННЯ НА ДОНЕЦЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ УМВС УКРАЇНИ НА ТРАНСПОРТІ З ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ ТА ГРУПОВИХ ПОРУШЕНЬ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Тулінов Валентин Сергійович

ад'юнкт кафедри АП і АД, Донецький юридичний інститут Луганського університету внутрішніх справ

У звичайних умовах порушення громадського порядку зачіпає власні та майнові інтереси окремих або невеликих груп громадян. В умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних із масовими заворушеннями і груповими порушеннями громадського порядку, загроза для життя людей, зберігання матеріальних та культурних цінностей значно збільшується.

Надзвичайні ситуації відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1998 року № 1099 - це порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті та території, спричинені аварією, катастрофою, стихійним лихом чи іншою небезпечною подією, що призвели (можуть призвести) до загибелі людей або значних матеріальних втрат [1].

Таким чином, із вищезазначеного ми бачимо, що законодавець відніс масові заворушення і групові порушення громадського порядку до іншої небезпечної події, яка призвела або може призвести до загибелі людей або значних матеріальних втрат. Охорона громадського порядку і забезпечення громадської безпеки під час масових заворушень не можливі без участі у цій справі державних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Взаємодія – це «філософська категорія, що відображає процеси впливу різних об'єктів один на інший, їх взаємну обумовленість, зміну стану, взаємоперехід, а також породження одним об'єктом іншого. Взаємодія являє собою вид безпосереднього або опосередкованого зовнішнього чи внутрішнього рішення зв'язку» [2].

На жаль, в юридичній літературі немає загальноприйнятого визначення взаємодії міліції та державних і регіональних органів влади. На нашу думку, найбільш типовим підходом до визначення взаємодії в ОВС є точка зору К.К. Єрмакова: «Взаємодія – це заснована на законах і підзаконних актах, узгодженна за метою, змістом і часом діяльність різних ланок системи ОВС та інших органів влади по охороні громадського порядку і боротьбі зі злочинністю» [3].

Здається, найбільш вдалими є визначення взаємодії, що його дав В.М. Плішкін, який тлумачить її як «стан взаємозв'язків між елементами, при

якому вони справляють взаємний вплив один на одного та на відповідну сферу діяльності» [4].

Щодо організації взаємодії ЛУ на Донецькій залізниці УМВС України на транспорті з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, то вона виступає як система заходів, спрямованих на досягнення узгодженої або спільної діяльності. Вона здійснюється на різних рівнях, у різноманітних напрямках, за допомогою спеціальних організаційних заходів, зокрема таких:

- обмін інформацією про стан громадського порядку і громадської безпеки;

- спільне планування і проведення заходів з охорони громадського порядку і громадської безпеки для запобігання та припинення масових заворушень і групових порушень громадського порядку;

- спільний аналіз і оцінка оперативної обстановки. Такий аналіз проводить штаб ЛУ на Донецькій залізниці УМВС України на транспорті разом із представниками Управління Донецької залізниці, відповідно до накопичення інформації проводяться заходи для своєчасного реагування на зміни в оперативній обстановці та внесення необхідних коректив у дислокацію сил і засобів.

- взаємний обмін досвідом у запобіганні і припиненні масових заворушень та групових порушень громадського порядку [5].

На наш погляд, органами внутрішніх справ проводиться значна робота з налагодження взаємодії з органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування щодо питань запобігання та припинення масових заворушень та групових порушень громадського порядку. Але існують деякі питання, які потребують розробки, допрацювання та втілення у дію:

- на законодавчому рівні визначити принципи, форми та методи взаємодії правоохоронних органів з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо запобігання та припинення масових заворушень та групових порушень громадського порядку;

- на регіональному рівні передбачити прийняття програми розвитку взаємодії УМВС України в Донецькій області та ЛУ на Донецькій залізниці УМВС України на транспорті з Донецькою обласною адміністрацією та органами місцевого самоврядування регіону, в якій чітко окреслити фінансування конкретних спільних заходів з питань запобігання й припинення масових заворушень та групових порушень громадського порядку.

Література:

1. Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1998 року № 1099 // Офіційний

вісник України. - 1998. - № 28. - Ст. 28.

2. Философский энциклопедический словарь. – М., 1983. – С. 81

3. Ермаков Е.К. Взаимодействие и координация в ОВД: Лекция. – М., 1971. – С.4.

4. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ. – К., 1999.

5. Білий П.М. Діяльність адміністративної служби міліції на транспорті: Навчальний посібник. - Одеса: Видавництво ОІВС, Дмитрієвна, 1999.

ФУНКЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Цимбалістий Тарас Олегович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного і міжнародного права Юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Відповідно до чинного законодавства, завданням Конституційного Суду України є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України[1]. Виконання цього завдання здійснюється шляхом реалізації Конституційним Судом України своїх функцій.

Функціями Конституційного Суду України є основні напрями чи види його діяльності, які спрямовані на виконання передбачених Конституцією України і Законом “Про Конституційний Суд України” завдань як єдиного органу конституційної юрисдикції.

Функції Конституційного Суду України як такі прямо в законодавстві не закріплені. Цим породжена дискусія в науці конституційного права щодо розуміння і системи цих функцій. Функції Конституційного Суду України класифікують за різними критеріями: за об’єктами чи сферами діяльності, способами і засобами діяльності Конституційного Суду України тощо. Про те найважливіше значення має визначення функцій Конституційного Суду України на основі його компетенції.

Відповідно до повноважень Конституційного Суду України, які визначені Конституцією України і Законом України “Про Конституційний Суд України”, він здійснює наступні функції:

1) перевірка конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

2) визначення відповідності Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

3) давання висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту в межах, визначених статтями 111 та 151 Конституції України;

4) офіційне тлумачення Конституції та законів України;

5) перевірка відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Проте функції Конституційного Суду України не можна зводити лише до його повноважень. Якщо виходити з того, що функціями Конституційного Суду України є основні напрями його діяльності, то перелік функцій єдиного в Україні органу конституційної юрисдикції буде ширшим і включатиме в себе наступні функції:

1. *Функція конституційного контролю.* Дана функція виражає основне призначення Конституційного Суду України. Вона є найоб'ємнішою за змістом і формами та полягає у:

1) вирішенні питань про відповідність Конституції України законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, а також правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (стаття 150 Конституції України). Це повноваження характеризує Конституційний Суд України власне як суд, тобто орган судової влади, уповноважений розглядати і вирішувати юрисдикційні спори і скасовувати відповідні акти законодавства, визнаючи їх неконституційними. Тому при здійсненні цього повноваження Конституційний Суд України одночасно виступає як орган конституційного контролю і орган конституційного правосуддя;

2) наданні висновку про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів України, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди та їх обов'язковість (стаття 151 Конституції України);

3) наданні висновку щодо додержання процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту (стаття 151 Конституції України);

4) наданні висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157, 158 Конституції України (стаття 159 Конституції України);

5) наданні висновку про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України при вирішенні

питання про дострокове припинення її повноважень Верховною Радою України (пункт 28 статі 85 Конституції України).

2. *Функція офіційного тлумачення Конституції України та законів України* (стаття 150 Конституції України).

3. *Функція захисту прав і свобод людини і громадянина* – реалізується при здійсненні Конституційним Судом України чи не усіх своїх повноважень.

4. *Правотворча функція* здійснюється Конституційним Судом України в трьох формах:

по-перше, він виступає учасником правотворчого процесу, реалізуючи своє повноваження щодо визнання неконституційними законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. У випадку визнання їх неконституційними вони втрачають чинність з дня прийняття відповідного рішення суду. Тобто, скасовуючи норму, суд фактично створює нову норму, а його рішення про скасування нормативного акту об'єктивно породжує нові права та обов'язки учасників суспільних відносин. Така діяльність Конституційного Суду України характеризується як здійснення ним функції “негативного правотворця”[2];

по-друге, Конституційний Суд України є учасником процесу внесення змін до Конституції України, адже він дає висновок щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України;

по-третє, шляхом офіційного тлумачення Конституції і законів України Конституційний Суд заповнює прогалини в праві, йде далі простої інтерпретації законодавства.

Таким чином, можна зробити висновок, що до певної міри і у відповідних межах Конституційний Суд України творить право.

5. *Арбітражна функція* - Конституційний Суд України покликаний вирішувати спори, бути миротворцем, арбітром між сторонами конституційного провадження.

6. *Установча функція* - полягає у визначені чи точніше кажучи деталізації Конституційним Судом України правових засад, порядку своєї діяльності на основі Конституції України і Закону України “Про Конституційний Суд України”.

7. *Управлінська функція* - тісно пов'язана з установчою функцією, і полягає у тому, що Конституційний Суд України:

- обирає Голову і заступників голови Конституційного Суду України;

- призначає за поданням Голови Конституційного Суду України, керівника Секретаріату Конституційного Суду України та приймає рішення про звільнення його з посади;
- приймає рішення про утворення постійних комісій, затверджує їх персональний склад;
- приймає рішення про звільнення з посади Голови Конституційного Суду України та заступників Голови;
- приймає рішення про звільнення з посади судді Конституційного Суду України у випадках, передбачених пунктами 1-3, 6-9 статті 23 Закону України “Про Конституційний Суд України”;
- дає згоду на призначення заступників керівника Секретаріату, керівників самостійних структурних підрозділів та їх заступників, керівників інших структурних підрозділів.

8. *Представницька функція.* Дана функція реалізується при приведенні Президента України до присяги, представництві Української держави у питаннях конституційної юрисдикції, а також представництві Конституційного Суду України у відносинах з органами державної влади.

Виділяють також міжнародну, політичну, інформаційну, інтеграційну, координаційну функцію тощо[3].

Отже, функції Конституційного Суду України не обмежені лише тими повноваженнями, які безпосередньо передбачені Конституцією України і Законом України “Про Конституційний Суд України”. Його діяльність пов’язана зі здійсненням цілої низки функцій, які покликані гарантувати верховенство Конституції України, сприяти формуванню єдиного праворозуміння в державі, забезпечити законність у суспільстві.

Література:

1. Закон України “Про Конституційний Суд України” від 16 жовтня 1996 р. // ВВРУ. – 1996. - № 49. – Ст.. 272.
2. Детальніше див.: Тихий В. Правотлумачення Конституційним Судом України та правова природа його рішень // Вісник Конституційного Суду України. – 2001. – №1. – С. 69; Євграфова Є. П. Акти Конституційного Суду України в системі національного законодавства. // Право України. – 2001. - № 10. – С. 67.
3. Див. напр.: Шемшученко Ю., Погорілко В. Проблеми функцій Конституційного Суду України. // Вісник Конституційного Суду України. – 2002. – № 2. – С. 54-56; Тесленко М. В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посібн. К.: 2003. – С. 39-40.

ЗМІСТ

Частина I

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА НИВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ.....3

ПРАВОНАХОДИНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “АКВІТАС” У ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ.....4

Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права

Андрусяк Роман Михайлович ХРИСТІЯНСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ І ПРАВА ЛЮДИНИ.....6

Антонюк Оксана Романівна ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....8

Бернюков Анатолій Миколайович ЮРИДИЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА ЯК МЕТОДОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ.....11

Гоман Аліна Олександрівна, Кісельова Валентина Сергіївна, Піддубченко Оксана Андріївна ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....15

Грабовська Ганна Миронівна ПИТАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ В ПЕРІОД ДИРЕКТОРІЇ УНР.....17

Гуменний Роман Володимирович ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЧАСТИНІ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....21

Ісакова Вікторія Михайлівна ВДОСКОНАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО.....24

<i>Кіндзерський Володимир Іванович</i> ІДЕОЛОГІЧНО-ПРАВОВОВІ КОНЦЕПЦІЇ ЦАРСЬКОЇ ВЛАДИ ЗА СЕМАНТИКОЮ СКАРБІВ ТА ТЕРАТЕВТИКИ У НОСІЇВ КУЛЬТУРИ ГАВА-ГОЛІГРАДИ.....	27
<i>Кравчук Валерій Миколайович</i> ЛЕГІТИМНІСТЬ СПІЛЬНИХ МІЖДЕРЖАВНИХ РАДЯНСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ.....	33
<i>Кравчук Микола Володимирович</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ, КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІСТОРИКО-ПРАВОВОЇ РОЗВІДКИ.....	36
<i>Кудін Сергій Володимирович</i> ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧИ У СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ІСТОРИКО- ПРАВОВІЙ НАУЦІ.....	40
<i>Легеза Яніна Олександрівна</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА РОЗБУДОВУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ.....	42
<i>Наливайко Лариса Романівна</i> ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	45
<i>Панчук Анатолій Вікторович</i> ТЕНДЕНЦІЇ ЯКІСНОЇ ЗМІНИ ПРАВ ЛЮДИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З АКТИВАЦІЄЮ ТЕРОРИСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ.....	48
<i>Подковенко Тетяна Олександрівна</i> УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЖАВО- ТА ЗАКОНОТВОРЕННЯ В ПЕРІОД ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.....	52
<i>Терлюк Іван Ярославович</i> СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ У ПОСТМОНАРХІЧНІЙ РОСІЇ: ПИТАННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ....	55
<i>Череватюк Вікторія Богданівна</i> ПРОБЛЕМА ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ У ФРАНЦІЇ КІН. ХVІІІ СТ. В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ІВАНА ЛУЧИЦЬКОГО.....	58
<i>Шевчук Тетяна Федорівна</i> ІДЕЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В ІДЕЯХ МИСЛИТЕЛІВ РІЗНИХ ІСТОРИЧНИХ ЕПОХ.....	62
<i>Яремко Оксана Михайлівна</i> ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАБОРОНИ КАТУВАННЯ.....	65

Конституційне право. Міжнародне право

<i>Деркаченко Юлія Вікторівна</i> ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ЩОДО МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ.....	69
<i>Кухтик Володимир Станіславович</i> УГОДА ПРО ТОРГОВІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ЗАХОДІВ (ТРИМС): АКТУАЛЬНІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ.....	71
<i>Кушніренко О.Г.</i> ПРАВО ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА ДОСТАТНІЙ ЖИТТЄВИЙ РІВЕНЬ.....	73
<i>Янчук Артем Олександрович</i> НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ.....	74

Частина II

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА НИВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ.....	3
ПРАВАЗАХИСНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “АКВІТАС” У ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ.....	4

Цивільне та сімейне право. Цивільний процес. Комерційне право. Міжнародне приватне право

<i>Гаврік Роман Олександрович</i> ПРЕЮДИЦІЙНІСТЬ ЯК ВЛАСТИВІСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНІЙ СПРАВІ, ЩО НАБРАЛО ЗАКОННОЇ СИЛИ.....	6
<i>Зеліско Алла Володимирівна</i> СТАТУТ ЯК ЮРИДИЧНА ПІДСТАВА ДІЯЛЬНОСТІ СПОЖИВЧОГО ТОВАРИСТВА.....	9
<i>Петренко Сергій Анатолійович</i> ПРАВОВА ОХОРОНА КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ ЯК ВИНАХОДУ.....	12

Петрицин Наталія Тарасівна ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА: НА ІНФОРМАЦІЮ ТА ТАЄМНИЦЮ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ПРАВА НА ЖИТТЯ.....14

Шабалін Андрій Валерійович ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ БОРЖНИКА ПРО ВИДАЧУ СУДОВОГО НАКАЗУ.....19

Громенко Юлія Олександрівна ОЗНАКИ РЕКЛАМИ.....21

Серебрякова Юлія Олександрівна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ ОРЕНДИ НЕРУХОМОСТІ.....23

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

Антонюк Ульяна Василівна ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ.....25

Грицан Ольга Анатоліївна МІСЦЕВА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЯК ОРГАН ЗАГАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В ГАЛУЗІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ.....27

Джуган Вікторія Олегівна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВОДНИХ ВІДНОСИН.....30

Краснова Юлія Андріївна СЕРТИФІКАЦІЯ В ГАЛУЗІ АВІАЦІЇ ТА ЇЇ МІСЦЕ В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....34

Ришкова Людмила Валеріївна КЛАСИФІКАЦІЯ ОСОБЛИВО ЦІННИХ ЗЕМЕЛЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇХ ВИНИКНЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ.....38

Фінансове право. Банківське право

Дубоносова Анастасія Сергіївна ПРИНЦИП ЕКОНОМІЧНОЇ ОСНОВИ ОБ'ЄКТУ ОПОДАТКУВАННЯ.....40

Дуравкін Павло Михайлович ПОРУКА ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ.....41

Костенко Ольга Олександрівна ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....43

Мазур Тамара Вікторівна ДО ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....46

Спіжов Віталій Вікторович БАНКІВСЬКИЙ КОДЕКС В УКРАЇНІ: РОЗРОБКА ТА ПРИЙНЯТТЯ.....49

Філіпенко Тетяна В'ячеславівна ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....51

Чвалюк Андрій Миколайович ДЕРЖАВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....52

Право інтелектуальної власності та його захист. Інформаційне право

Еннан Руслан Євгенович ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....56

Сулацький Денис Володимирович ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕХОПЛЕННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....58

Частина III

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА НИВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ.....3

ПРАВОНАХОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “АКВІТАС” У ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ.....4

**Кримінальне право. Кримінальний процес. Криміналістика.
Кримінологія**

Беляєв Дмитро Володимирович, Солов'євич Інесса Владиславівна
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ ДОПИТУ НА
СТАДІЇ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА.....6

Введенська Вікторія Володимирівна ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ПОТЕРПІЛИХ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ
ОГЛЯДІВ (ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РОСІЙСЬКОЇ
ФЕДЕРАЦІЇ).....10

Верста Лілія Богданівна ОСНОВНІ НАПРЯМКИ БОРОТЬБИ З
ВІДМИВАННЯМ ГРОШЕЙ.....13

Кохановська Оксана Ігорівна ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ІНСАЙДЕРСЬКОЇ
ІНФОРМАЦІЇ.....14

Куценко Дмитро Володимирович ОБМЕЖЕННЯ ГЛАСНОСТІ
СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ
НАЯВНІСЮ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ.....16

Мальцев Олександр Олегович ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ
В УКРАЇНІ.....20

Мартинишин Галина Романівна ДО ПИТАННЯ ПРО КАРАНІСТЬ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ.....22

Паламар Любов Вячеславівна КРИМІНАЛІСТИЧНА ПРОФІЛАКТИКА
ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОТРИМАННЯМ
БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ.....25

Хлистова Надія Борисівна, Назимко Єгор Сергійович ВПРОВАДЖЕННЯ
МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....27

Адміністративне право. Митне та податкове право

Valentyn V. Galunko PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND
FREEDOMS AS THE MAIN PRINCIPLE OF ADMINISTRATIVE
LAW.....30

<i>Бас Юлія Леонідівна</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ПРОСТИТУЦІЇ ТА ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ У СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЯХ. СТАНОВИЩЕ В УКРАЇНІ.....	37
<i>Бондар Валерія Валеріївна</i> ОРГАНИ, УПОВНОВАЖЕНІ РОЗГЛЯДАТИ СПРАВИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	40
<i>Бреян Тарас Андрійович</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	44
<i>Гара Володимир Петрович</i> АДМІНІСТРАТИВНО ПРАВОВІ ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ.....	45
<i>Гладун Зіновій Степанович</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	50
<i>Головкова Ольга Миколаївна</i> ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄК ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	55
<i>Каблов Денис Сергійович</i> АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ ПО ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ.....	58
<i>Кізілова Ірина Миколаївна</i> СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИХ ПРАВИЛ.....	61
<i>Онищук Олександр Олександрович</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПОЛЮВАННЯ, ЯК СПОСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БРАКОНЬЄРСТВА.....	62
<i>Пукліч Тадей Йосипович</i> СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ТА МЕДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАРКОМАНІЇ В УКРАЇНІ.....	66
<i>Сіліна Анастасія Сергіївна</i> КОМПЕТЕНЦІЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС ГЛАВИ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.....	70

Тулінов Валентин Сергійович ВЗАЄМОДІЯ ЛІНІЙНОГО УПРАВЛІННЯ НА ДОНЕЦЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ УМВС УКРАЇНИ НА ТРАНСПОРТІ З ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ ТА ГРУПОВИХ ПОРУШЕНЬ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ74

Цимбалістий Тарас Олегович ФУНКЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ.....76

Підписано до друку 28.02.2007
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ТОВ "Гал-друк",
м.Тернопіль, вул.Гайова 8
Зам. № 16-28/02/07